

De Moecial

Studententijdschrift van de Vrije Universiteit Brussel in samenwerking met BSG, Studiekring Vrij Onderzoek en Dienst Cultuur

Is na God ook het Vrij Onderzoek Dood?

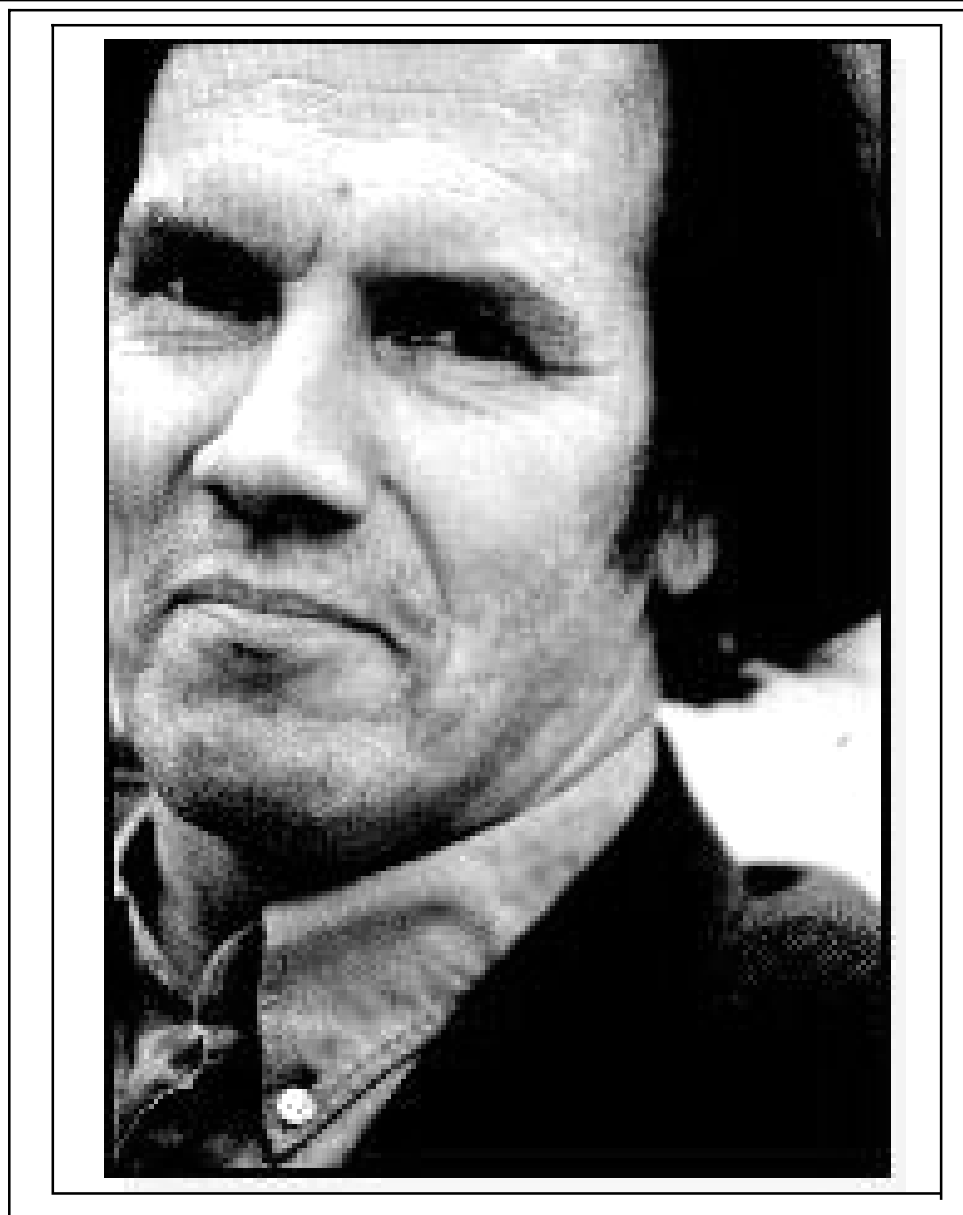
Also Sprach Rik Pinxten

Beste lezer, afgaande op het onderschrijven van het principe van vrij onderzoek in de statuten van onze universiteit, de aanwezigheid van een gelijknamige studiekekring en naar het schijnt zelfs de vermelding van dit principe in menig dooplied, kom ik in de verleiding te denken dat het vrije denken aan de VUB hoog in het vaandel wordt gedragen...

Rik Pinxten, decaan van de vakgroep vergelijkende cultuurwetenschappen te Gent en tevens voorzitter van het Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging (HVV), streek dit semester op de VUB neer om, in het kader van de leerstoel Willy Callewaert, een lezingenreeks te geven over Vrijzinnig humanisme. Zodoende bundelde de Moecial en Studiekring Vrij Onderzoek de krachten om Pinxtens visie omtrent deze aangelegenheid met de VUB gemeenschap te delen.

De Moecial: Wat verstaat u eigenlijk onder dat vrijzinnig humanisme, en in welke mate verschilt dit volgens u van andere vormen van vrijzinnigheid?

Rik Pinxten: Wel, ik begrijp onder vrijzinnigheid in de eerste plaats een methode, met uiteraard bepaalde principes zoals het principe van kritiek. Altijd kritiek kunnen en mogen formuleren - natuurlijk - op wat aangeboden wordt. Dat betekent, als je even doordenkt, dat het tegenovergestelde principe van dogmatiek alvast niet ingenomen wordt of zou ingenomen mogen worden door een vrijzinnig standpunt. Vanuit zulke basisprincipes gaat het inderdaad vooral over een methode; het systematisch volhouden

van die kritische analyse.

Kunt u een beetje uitleg geven bij die kritiek?

De laatste paar honderd jaar begrijpen we dat vooral als een gebruik van de rede, maar ook dat is problematisch. Begrijpen we eigenlijk nog wel precies wat we ermee bedoelen? Ik denk van niet.

Maar, die methodologische klemtoon op zich volstaat niet. We vinden nogal wat mensen, en ondertussen ook ideologieën, die zich daar ook hebben toe bekend en waar we natuurlijk niet meer willen naast staan. Het fascisme, vroeger en ook vandaag, en nieuw extreem rechts, kunnen aangekleefd worden door mensen die vrijzinnig zijn en dat gebeurt dan ook. Bij nieuw extreem rechts vindt men mensen die zich expliciet vrijzinnig noemen. En op zich, als je dat eng genoeg bekijkt dan kun je hen dat zelfs niet ontzeggen. Het stalinisme is alleszins niet godsdienstig te noemen, dus moet op een of andere manier vrijzinnig zijn. Die term, zoals het humanisme, wordt ook door andere groepen geclaimd en met historische rechten, als je wil. Er zijn vrijzinnige protestanten, iets wat wij hier uiteraard niet zo goed kennen. Er zijn uiteraard ook vrijzinnige islamieten en joden. Deze groepen (vrijzinnige islamieten, red.) bevinden zich ook hier in Brussel, en trouwens niet alleen in Brussel; in alle Arabische landen is die groep vrij sterk aanwezig, maar in deze tijd meestal undercover, want ze kunnen er niet mee naar buiten komen.

Die dingen bestaan allemaal en je kunt natuurlijk niet zeggen dat ze de term vrijzinnig niet mogen gebruiken, want dan zouden wij dat reserveren voor ons. Daarom denk ik dat je een tweede element moet hebben: het luik humanisme vanuit een bepaald mensbeeld, vanuit een bepaald maatschappijbeeld moet aan die vrijzinnigheid

toegevoegd worden. Het komt er op neer dat men zo kritisch en zo redelijk mogelijk gaat voor een opvatting van mens en maatschappij die past binnen het vrijzinnige en humanistische kader. Dat stuurt niet, maar geeft in alle geval een corpus, waarmee je dan kritisch of ondogmatisch aan de slag kunt gaan.

Welke plaats vervult het principe van vrij onderzoek in dat vrijzinnig humanisme? Is dat wat u verstaat onder de kritiek als methode waar u het daarjuist over had?

Ja, maar dan specifiek voor het kennen. Ik denk dat wat betreft het ideaal van het vrij onderzoek het bijna niet meer mogelijk is om daar op een eerlijke wijze, of met een beetje respect voor zichzelf mee naar buiten te komen en te zeggen dat wij dus staan voor het ideaal van het vrij onderzoek, wat al te vaak gebeurt. Als je dat historisch bekijkt -nog maar over de laatste 50 jaar- zitten we in een dieptepunt, zoals nooit tevoren sinds de Verlichting, denk ik persoonlijk.

Ten eerste is er een toenemende controle van bepaalde staatsinstanties, met name de CIA en de MI5. In mijn discipline zijn die nu sinds een jaar of twee openlijk aan het adverteren met zeer goedbetaalde jobs, wetende dat de vrije jobs eigenlijk schaarser worden. Ze roepen u op om, als je het een klein beetje ernstig neemt met democratie, vrijheid van bestaan en goed burgerschap, als sociaal wetenschapper onderzoek te doen ergens in de wereld rond terrorisme, rond aanvallen op het zogenaamde vrije denken. Maar de CIA en de MI5 doen dat! En we hebben al een geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog tot rond de jaren '50, waarin er echt serieuze aanvallen geweest zijn. Met spreekverbod, met spionagetoestanden in universiteiten enzovoort.

Nu is daar een klein debat over in vakkringen, in vaktijdschriften. Maar je ziet onmiddellijk dat veel mensen daar niet om geven en zo de kans zien om hun departement uit te bouwen. Als dat kan, als dat toeneemt, dan stel ik mij dus de vraag wie in de praktijk in naam van het vrij onderzoek iets onderneemt. Waarom laat men dat gebeuren? Waarom wordt er met alle academische organen waar men over beschikt volledig naast gekeken?

Nog veel erger -omdat het zo ingrijpend is en dat het zonder enig probleem zijn ingang vindt in, voor zover ik weet, alle universiteiten- is het systeem van ratings van universiteiten, vooral van individueel onderzoek.

Doelt u hiermee op de meer prestatiegerichte objectieven die onderzoekers de laatste jaren voorgeschoteld krijgen - bovendien een van de parameters in het financieringsdecreet van VDB?

Ja, maar dus met het telsysteem van ISI. De zogenaamde A1 publicaties.

Wat houdt dit telsysteem dan precies in?

Alle universiteiten hier aanvaarden dat en gebruiken dat systeem als graadmeter om te zeggen: "Kijk, jij bent een goede onderzoeker, en jij krijgt nog is een project." Of: "Jij wilt prof worden? Oké, wat is uw A1-quotum? Hoeveel A1 publicaties hebt u?" A1 is een verzameling van tijdschriften die zogezegd wetenschappelijke toptijdschriften zijn. Maar ja: Wie heeft die verzameling aangemaakt en wie test hoe u geciteerd wordt? Want de citaties worden geteld op grond van het aantal citaties in die zelfde A1 tijdschriften en nergens anders. Boeken horen daar niet bij, bijvoorbeeld.

Hoe komt men in die lijst terecht als tijdschrift?

Door te lobbyen. Om een voorbeeldje te geven: In Duitsland, ten tijde van de hereniging heeft men eens alle universiteiten geherstructureerd. Met een commissie die over heel het land ging en talloze mensen verplaatste. Talloze mensen hebben zich laten weggopen en er zijn er ook een groot aantal op pensioen gezet. Ze hadden nogal wat studiecentra rond Mongolië, Tibet en Zuid-China, enz... Dat was te groot en dat was te veel. Een aantal van hen zijn weg en dan is er een Duitse madam, een collega, die nogal goed zat in de studie van Taoïsme en boeddhisme, die naar een Amerikaanse universiteit verkast is op dat moment en die heeft dus de gelegenheid gekregen om een tijdschrift mee te nemen en een tweede, Amerikaans tijdschrift - dat zijn ondertussen twee Engelstalige tijdschriften - wat meer profiel te geven. Het gevolg is dat er nu twee tijdschriften zijn en slechts twee in heel die A1-lijst die wetenschappelijk zijn wat taoïsme en boeddhisme betreft. Passeer je langs die Duitse madam? Goed, dan ben je mee. Doe je dat niet, dan ben je zozegged nonsens aan het vertellen.

Ga mee, naar pagina drie!

INHOUD

- P. 2 Kort & Klein
- P. 3 Vijgen na Pinxten
- P. 4 Privacy-aanslagen
- P. 5 VVS congres
- P. 5 Prangende Prijsvraag
- P. 6 Moresnet
- P. 7 Ondergrots
- P. 8 Ideologiekritiek
- P. 9 Okira'shara
- P. 10 Zinloos Geweld
- P. 10 Dries
- P. 11 Ja-Nee
- P. 11 Cultuuragenda

DRAAI'S OM? P. 12

Edito!

Laatst kwam ik de rector tegen. Hij had zijn mooiste pak met bijpassende leren handschoenen -ondanks de vele zonnestrallen- uit de kast gehaald; hij verwachtte stormen. Joviaal groetend kwam hij met ferme stappen op mij afgestapt. Zoals een welopgevoed persoon betaamt nam hij vooraleer zijn uitgestoken hand de mijne zou grijpen zijn handschoen af; als een veroverde prooi bungelde het leer nu in zijn gebalde linkerkuist. Nee, met deze man viel niet te sullen.

Reeds verscheidene malen had onze rector mij gecontacteerd. Als 'vierde' macht achtte hij de media van onschatbare waarde. *De Moeial* voorop, want niemand leest tegenwoordig nog papier waarvoor betaald moet worden. Dat Van Camp het hier weer bij het rechte eind heeft, blijkt maar weer eens uit het feit dat u dit aan het lezen bent. Keer op keer sloeg ik de uitnodigingen af, het ideaal van onafhankelijkheid hoog in het vaandel dragend.

De rector houdt van *De Moeial*. Dat wist ik niet, maar dat vertelde hij mij, die dag van vele zonnestrallen. Per toeval was ik hem tegengekomen, 's morgens in alle vroegte ener zaterdag, terwijl ik naar de bibliotheek wandelde. Ik had een stapel *Moeials* onder mijn rechterarm geklemd, wat elke alibi onmogelijk maakte.

"U bent de coördinator van *De Moeial*?"
Ik beantwoord bevestigend met een bescheiden knip doch mijn innerlijke verrassing niet prijsgevend. "En u wilt mij niet spreken?"

"Nee, meneer Van Camp, het is niets persoonlijks, maar ik zie het nut niet echt in van een conversatie." "Maar u schrijft wel over mij. En over mijn plannen."

"Dat klopt. Plan Van Camp, he?"

De rector kijkt mij strak in de ogen gedurende zijn vragen en mijn antwoorden. Even dreigt hij zijn rechterhandschoen weer aan te trekken, maar in de tussentijdse periode bedenkt hij zich. Met een zwerige flap kletst hij het ding tegen zijn dij; enkele vogels vliegen op en streiken elders neer.

"En u vindt mijn voorstel niet zo indrukwekkend of wel? Ik proef niets anders dan mispruimen in uw schrijfsels." "Ik vind uw plannen eerlijk gezegd nogal overtrokken en discutabel -en dan zeg ik het beleefd."

"De Studenterraad -en dat is uw stem, uw vertegenwoordiger- denkt daar echter anders over. Dat zijn verstandige jongelui." "Over de Studenterraad wil ik het echt niet hebben. Maar nu u er toch bent, kunt u wellicht enkele van mijn opmerkingen ter harte nemen."

Wij stonden nog steeds oog in oog met onze handen in de zij voor de 'M', een tiental meters verwijderd van het nieuwe en zeer nuttige zebra-padbord. Ik legde mijn *Moeials* op hun achterkant; de zon scheen op het zwart-wit.

"Ik vind uw mening eerlijk gezegd niet zo relevant." "Waarom wilde u mij dan eigenlijk spreken?" "Ik wilde wel eens discussiëren over *De Moeial*." "Alleen als ik mijn mening mag geven over Plan Van Camp."

"Akkoord, ik eerst." De rector pakt het bovenste nummer van het stapeltje en begint wat te bladeren. "Veel beter dan *Veto*. Zij hebben me weliswaar geïnterviewd, en ze zijn nog spitsvondig bovendien; ze hadden het artikel '*Off the rector*' genoemd. Dus niet *of the record*, maar zo 'van de rector', want dat ben ik." "Ja, heel leuk."

"Maar ze hadden allerhande leugens in het interview gezet, de vuillakken. Altijd hetzelfde met die kaloten."

"Ik weet het goed gemaakt. Als ik u nu eens interview voor het volgende nummer van *De Moeial*?" "Oh, dat zou miraculeus zijn."

En zo verlies je je journalistieke onafhankelijk voor je er erg in hebt.

"Nu Plan Van Camp. Het is zo'n vaag voorstel. Hoe heeft u dat toch verkocht gekregen?" "Als ik heel eerlijk ben... ik zou het ook niet weten. Blijkbaar doen termen als 'innovatie' en 'schools' het goed deze tijd. Het zal wel iets met de klimaatkwesie te maken hebben." "En die commissie... u weet wel, die de concrete invulling van uw plan gaat maken. U heeft het over een commissie van experts, maar komt daar wel een student in?" "Wilt u dat?" "Dat lijkt mij niet meer dan redelijk." "Komt in orde."

En zo verliest de rector zijn rectorale onafhankelijkheid voor hij er erg in heeft.

"En met welke van uw secretaresses moet ik een afspraak maken?" Over zijn schouder roept hij, lopend naar zijn voorgereden auto: "Die blonde! En tijdig doorsturen, he!"

En met een harde klap wordt de deur achter hem dichtgeslagen. Wind steekt op, vogels verlaten bomen en ik mijn dromen.

Daniel van der Meer

Nieuws van weinig woorden

Over studentenvertegenwoordiging

Voorzitter Studenterraad stapt op

De voorzitter van de Studenterraad van de VUB, Bert Van der Auwera, heeft zijn ontslag ingediend. Hij blijft nog wel lid van de Studenterraad. Het voorzitterschap zal voor de resterende periode door een nog te verkozen student vervuld worden. Op de vergadering van 28 maart maakte hij zijn ontslag schriftelijk bekend. Vice-voorzitter Katrien Bosmans nam bij de afwezigheid van een voorzitter de taken gedurende deze vergadering waar. 'Professionele en persoonlijke' redenen zouden ten grondslag liggen aan Berts vertrek.

Forum Studenterraad terug online

Sinds enkele weken kan er weer gediscussieerd en gesproken worden met onze Studenterraad. Het forum staat terug op internet (www.vubforum.be), zij het niet zonder slag of stoot. Het forum deed de afgelopen jaren hulpaan dienst als communicatiemiddel met onze vertegenwoordigers, en genoot aanzienlijke populariteit. Het bestuur van dit jaar achtte dit echter van secundair belang en besloot een nieuwe site aan te maken op www.studentenraadvub.be. Het oude en bekende adres www.studentenraad.vub.ac.be zou (omwille van de 'vub.ac') de 'zelfstandigheid van de Studenterraad' onvoldoende benadrukken... Inderdaad, te pathetisch voor woorden. Met de komst van de 'zelfstandigheid' verdween het forum evenwel in de prullenbak. En de ivoren toren was geschapen.

De voorzitter van vorig jaar had dergelijke fratsen van zijn opvolgers echter al ingecalculeerd, en had als preventieve maatregel gezorgd voor een backup. Na een welles-nietes spelletje tussen het bestuur en de overige leden van de Studenterraad dat van oktober tot maart heeft geduurd, was er nog steeds geen consensus bereikt. Daarop heeft een andere oud-voorzitter op eigen kosten een domein aangekocht en daarmee was de kous af. Hij zal zijn omkosten vergoed zien door de Studenterraad.

Ga dus nu nog naar www.vubforum.be en bespreek het wel en wee van de VUB.

VUB-student vice-voorzitter VVS

Raad van Bestuur-lid van VVS en tevens voormalig Moeial-coördinator Bilal Benyaich is onlangs verkozen tot vice voorzitter van Vlaamse Vereniging van Studenten. Bilal neemt zodoende de plaats in van Anneleen Cobbaert die samen met Dominiek Masschelein haar ontslag heeft ingediend. Wat de hele situatie nog smeuïger maakt, is dat de twee personen in onvrede leefden met Bilal en hem juist ontslagen hadden proberen te krijgen.

Op de Algemene Vergadering van 22 maart, waar ondergetekende ook aanwezig was, werd een motie van wantrouwen tegen Bilal behandeld. Deze was ingediend onder aanvoering van Chetan Corten (lid van de Algemene Vergadering van VVS namens de Katholieke Hogeschool Mechelen) die echter andere verplichtingen had en op voorhand vertrok. Al snel bleek dat de werkelijke inspiratie voor de motie afkomstig was van Anneleen Cobbaert en Dominiek Masschelein, collega RvB-leden van Bilal.

Op de AV kreeg Bilal de kans om zich te verdedigen tegen de aantijgingen dat hij zijn werk niet goed deed. Woedend op zijn collegabestuurders die hem "een mes in de rug hadden gestoken" en "al heel het jaar het principe van de collegialiteit aan hun laars hadden gelapt", kreeg hij de Algemene Vergadering op zijn hand. Met een geruime meerderheid werd besloten dat hij zijn positie mocht behouden.

Enkele dagen besloten Masschelein en Cobbaert de eer aan zichzelf te houden en namen ze ontslag uit de Raad van Bestuur. De positie van ondervoorzitter, voorheen een post van Anneleen Cobbaert, zal nu ironisch genoeg ingevuld worden door VUB-student Bilal Benyaich.

VVS Congres in Mechelen

Op 31 maart vond het jaarlijks congres van de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS) plaats. Het congres stond dit jaar in het teken van 'onderwijs en economie'. Dit onderwerp werd vorig jaar opgeworpen door de toenmalige VUB 'fractie', die al een tijdje uit de gangen van VVS is verdwenen. Desalniettemin is het onderwerp behouden en is het congres uitgegroeid tot een succes. Op zaterdag 31 maart waren alle vertegenwoordigers van Vlaamse hogescholen en universiteiten uitgenodigd op de Katholieke Hogeschool van Mechelen. Op het congres werd intens gediscussieerd over de langetermijnvisie in verband met de standpuntvorming van VVS.

Opmerkelijk was dat er niemand van de VUB-Studenterraad op het congres aanwezig was, waardoor Toon Bijns als vrijwillig student deze taak op zich nam. Enkel ex-voorzitter Bert Van der Auwera gaf voor een zeer korte periode acte de présence. Op pagina 5 vindt u een verslag van het plenaire debat met Andre Oosterlinck, Lieven Desmet en Hans Plancke.

Verkiezingen Studenterraad

Van 26 maart tot 6 april vonden de verkiezingen van de Studenterraad 2007-2008 plaats. Elke student kon digitaal zijn/haar stem uitbrengen voor de geledingen Raad van Bestuur, Onderwijsraad en Studenterraad. Bij het ter perse gaan van deze *Moeial* zijn de uitslagen van de verkiezingen nog niet bekend.

Voor de verkiezingen is in elke geleding een opkomst van 25 procent van de stemgerechtigden vereist. Elk jaar opnieuw blijkt dit een lastig horde te zijn; dit jaar kwam daar nog eens bovenop dat de tweede week van de verkiezingsperiode in de vakantie viel. Desalniettemin zijn vele studenten gaan stemmen: de Raad van Bestuur en de Onderwijsraad -geledingen die per faculteit een kandidaat hebben- bereikten elk hun 25 procent enkele dagen voor het einde van de verkiezingen.

Enkel voor de geleding Studenterraad was het tot op de laatste seconde spannend of het quorum bereikt zou worden. Aangezien de verkiezingen voor de Studenterraad 'over' de faculteiten heen wordt verkozen, moet een kwart van alle stemgerechtigde studenten aan de VUB voor één of meer van de kandidaten in deze geleding gestemd hebben. Een kwart van alle studenten komt neer op 1870 stemmen. Op de vrijdagochtend van het sluiten van de stemwebsite hadden 1775 mensen hun stem uitgebracht. Of de daaropvolgende twee uur (de verkiezingen liepen af om 12.00u) nog de vereiste 95 stemmen zijn behaald, is nog ongewis.

Daniel van der Meer

Schrijft u ook wel een verhaaltje, gedichtje of column?

Kunt u ook nog eens met een azertytoetsenbord overweg?

Kom dan eens langs op onze redactie. Woensdag om 20.00 bent u zeer welkom op ons luxueus lokaal gelegen aan de Triomflaan 62. U kunt ook mailen.

Droom

Een oude vriend verscheen vannacht in mijn droom.

Hij lachte op de manier die ik ken en beantwoordde al mijn vragen.

Het ging goed met hem, ondanks dat we hem niet meer zien. Al lang niet meer.

Hij maakte een huis schoon. En lachte en was blij.

Ben

Les B.

De mensen in hun huisje kijken bezorgd om zich heen als ze de kreet horen van boven.

Ze schudden hun hoofden en zetten koffie misschien een botersnoepje. Het zijn hun zaken niet, maar ze denken toch misschien dat het beter zou kunnen zijn als

Hij heeft storm in zijn blik bliksem in zijn haar. Hij is ontwaakt. En schreeuwt zichzelf.

Ben

Correcties & Aanvullingen

De ex-leraar van professor Jean-Paul Van Bendegem, die in de vorige *Moeial* abusievelijk Rudolf Beue werd genoemd, gaat in de werkelijkheid door het leven als Rudolf Boehm. Wij verontschuldigen ons voor de mogelijke onlusten en onvrede die deze fout teweeg heeft kunnen brengen.

Is na God ook het Vrij Onderzoek Dood?

Also Sprach Rik Pinxten (vervolg van p. 1)

Dit houdt toch eigenlijk een complete vertekening in van de spreiding van de wetenschappelijke expertise?

Ja, voor de natuurwetenschappen kun je daar misschien zelfs nog over discussiëren. Ik weet dat niet, dat is niet mijn branche, maar dat zou kunnen. Voor menswetenschappen en sociale wetenschappen is dit gewoon ongehoord. Er zijn 4000 culturen, er zijn 6000 echte talen in de wereld, maar 90 % van die tijdschriften zijn Engelstalig. Hoe gebeurt dat? Wie selecteert dat? En daar wordt het belangrijk. ISI wordt dus samengesteld door een Amerikaanse privé-firma. Dit is volslagen ongehoord. Je moet geen ultrasocialist zijn om te bedenken dat dit een imperialisme van het weten is dat zich installeert.

Men is een generatie aan het aansturen vanuit Amerika, die selecteert wie ze wel willen en wie niet. Waar is het vrij onderzoek? Waarom reclameert men daar niet tegen? Daar is wel een Europese poging voor, maar dat is zo moeizaam. In mijn universiteit in Gent, en ook hier, wil men daar niet op wachten. Het zal ISI zijn of niks. Dit is niet meer neutraal, dit is gevaarlijk. En dat is echt vrij onderzoek opgeven!

Men heeft zich eigenlijk in dienst gesteld, zoals met de BAMA hervorming en de Bologna-verklaring. Men heeft een aantal troeven gewoon laten afnemen, afgevoerd. Waardoor men, als ik nu zeer cru ben, kan zeggen dat de wensdroom van de tijd van de tijd van de Nazi's in verband met de universiteiten aan het uitkomen is. Men heeft het universiteitssysteem veel minder 'universitas' gemaakt. Da's een van de grote problemen natuurlijk van zo een groot autoritair regime. Dat blijkt ook een van de problemen te zijn van een toch ook niet echt bijzonder open regime van Bush. Er is controle, er is zelfs controle op de e-mail van Amerikaanse collega's enz...

Men is de zaak aan het regimenteren. Men wil dus nog wel diploma-machines, maar men wil geen plaats waar mensen vrij kunnen denken. En als wij als academici -dat is een kritiek die Chomsky al gemaakt heeft- gewoon meegaan en ons slaafs laten doen omwille van die jobs, dan geven wij dat onderzoek in de praktijk op. In mijn appreciatie hebben we het opgegeven. Ik krijg daar geen medestanders in, dat is bijzonder opvallend. Ze zijn allemaal bang en ze vinden allemaal dat ze toch iets hebben om te meten. Ja, maar, wat ben je dan toch aan het meten, alsjeblijft?

We hebben het nu over het academische aspect gehad, maar ik vraag me af of het principe van vrij onderzoek ook niet slaat op iets algemener dan enkel het wetenschappelijk onderzoek. Dan denk ik bijvoorbeeld aan de manier waarop media gevormd zijn. Als u het ISI systeem beschrijft met 90 % Engelstalige tijdschriften, dan doet mij dat heel hard denken aan het globale medialandschap. Daar zien we eveneens dat ongeveer 90 % van de grootste mediabedrijven uit de Verenigde Staten, Japan en de Europese Unie komen. Heeft de media niet nog meer impact dan de wetenschappelijke literatuur? Ze circuleert immers onder een veel groter publiek.

Dat is juist. En ook daar is de vrijheid beperkt. We hebben al regelmatig, ik niet alleen hoor maar we zijn toch niet met zoveel, geweigerd om als zogenaamde TV professor op te treden. Dat wil niet zeggen dat ik er tegen ben om op televisie iets te gaan doen, maar ik ben er wel tegen om in een format drie of vier minuten even te gaan opvullen tussen Laura Lynn en nog iets anders. En dat is wat meer en meer de vraag is.

Of door u te laten gebruiken, misbruiken in zogenaamde duidingsprogramma's. Jan Leyers heeft bijvoorbeeld zoiets. Je moet daar altijd een pro - en contra spelletje spelen. Je kunt er dus geen duiding geven, je bestaat er enkel in de mate dat je tegenhanger bent van de centrale gast, of zelf centrale gast bent, maar eigenlijk ook niet echt spreekrecht hebt. Zogenaamd vanuit objectiviteit zet men er dan een aantal keffertjes rond, die dan moeten blaffen tegen de centrale gast. En dat is dan het spel: wie gaat nu wie aftroeven. Dit is dan ook gewoon een infotainment ding geworden. En daarnaast kun je bijna niet meer.

Wordt er niet zoveel mogelijk geprobeerd bepaalde grenzen over een debat op te stellen op bijna onzichtbare wijze? De mensen die daar buiten zitten -zoals in de berichtgeving

over de crisis in het Midden-Oosten bijvoorbeeld een Robert Fisk of George Galloway- komen heel af en toe nog op tv, maar moeten op zeer agressieve wijze reageren, waardoor het lijkt dat zij geweldenaars zijn en geen respect hebben voor de andere persoon in de discussie, ten minste als je geen of weinig kennis van zaken hebt.

In *Ter Zake* bijvoorbeeld, werd mijn collega Rik Coolsaet regelmatig gevraagd rond internationale politiek. Vooral tijdens de Al Qaeda hoogdagen in de nasleep van de aanslagen van 9/11. Hij had destijds onderzocht of er wel meer terrorisme was.

Hij kwam echter tot de conclusie dat er met de beste wil van de wereld geen stijging van terrorisme was. Je zou bijna kunnen zeggen dat we in een dipje zaten. Maar, er is wel een enorme publiciteit rond, een enorm aangrijpen door de media van het terrorisme. Is dat nu hetzelfde als: Er is meer terrorisme? Neen, er is een enorme media- en sensatie-aandacht rond terrorisme en dus ook veel meer ruimte en mediatijs voor diegene die deze lijn trekt om zijn bericht te brengen. En dit als legitimatie om te militariseren. Want dat is natuurlijk wat er gebeurt.

De defensiebudgetten stijgen ik weet niet hoe hoog. Coolsaet is dus een paar maanden afgevoerd. Hij was persona non grata. Ja, maar mensen dit gaat allemaal ver, waar zijn we mee bezig en waar blijft het vrij onderzoek? Weg! De collega's staan niet te drummen om hem daarin te steunen, vergeet het. Men vindt wel een andere, halfwassen TV professor die over alles en nog wat zijn praat wil komen doen. Er zijn programma's, namelijk die van derden, waar men dat nog wel doet. Waar men je een uur laat praten bijvoorbeeld en soms zijn die razend interessant, waarschijnlijk niet voor miljoenen mensen, maar goed. Maar voor de rest wordt het eruit geduwd met als reden: Dat vragen de mensen niet. Ik vraag me dan af: Wie eigenlijk? Dat is toch een zeker misprijzen voor de mens.

Bent u er van overtuigd dat het mogelijk is om dat discours te doorbreken?

Ja, ik denk dat wel hoor. En ik hoop ook wel dat de media zichzelf daarmee in de grond rijden. Men denkt het spelletje mee te spelen, want de markt of de kijker vraagt dat nu eenmaal. Dat is het argument dat je altijd hoort. Hoewel dat een heel tweesnijdend zwaard is denk ik, maar goed. Terwijl je natuurlijk - enkele jaren geleden werd dat gezegd - ziet dat het internetgebruik het TV-kijken begint voorbij te steken. Nu, internet heeft zijn voor - en nadelen, dat is nog een vrij wild gebeuren op dit moment, maar ik denk werkelijk en in dat opzicht ben ik een sterke optimist, maar niet zonder grond, dat een grote hoop mensen daar echt van gedegouteerd raken. Als je je wilt amuseren, dan kijk je eens een avond televisie; als je informatie wil, dan weet je dat je dat daar niet gaat krijgen. Dus dan moet je daarvoor naar andere kanalen, bijvoorbeeld naar internet of gedrukte pers.

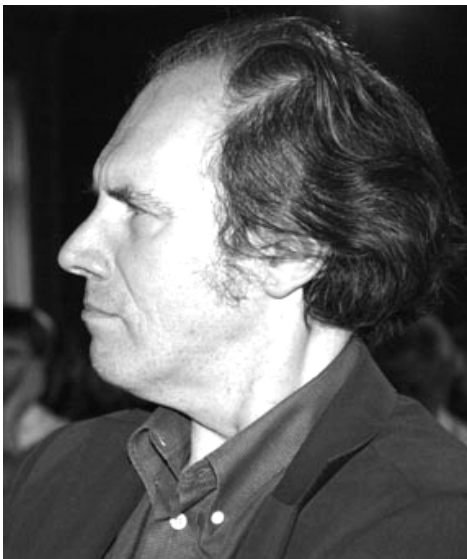
Er is dus een neerwaartse trend bezig, wat ook maar goed is, als je ziet wat ze moeten gaan doen om dat medium uit te putten. Gruwelijke dingen. Ook politiek totaal onverantwoorde dingen, vind ik, op wereldschaal dan. Zoals die overlevingsprogramma's. Je hebt *Expeditie Robinson*, *Stanley's route*, *Toast kamibaal*, ... waar onveranderlijk de anderen worden voorgesteld als primitieven en onnozelaars en wij als de beschaafde mensen zo. Het moet toch nog volk trekken en hoe doe je dat? Het moet altijd meer en wat sensationeler.

En ik denk je serieus kan argumenteren dat er meer en meer burgers zijn die zich inzetten, niet meer via die standaardvormen van informatie en activiteit, of politiek bewustzijn, maar op hun eigen manier, in hun eigen streek of voor hun eigen thema... Die zogenaamde nieuwe creatieve burgers, men schat die op een goede 20 % in Europa en in de VS. Er zijn trouwens al onderzoeken naar gebeurd. Zij keren zich af van

de traditionele structuren en gebruiken internet om met elkaar in contact te komen. Dat is een soort van informele maatschappij die zich daar aan het profileren is en daar ben ik optimistisch over.

Het is natuurlijk begrijpelijk dat u weigert om op tv te komen om in enkele minuten uw uitleg te doen, maar als er geen pogingen gedaan worden om die informatie op andere manieren te verspreiden, dan blijft je natuurlijk wel met een probleem zitten.

Ik denk dat het middenveld een goede manier is.

Vandaar dat ik voorzitter van HVV wilde worden. Ik denk het middenveld een nieuwe rol kan vervullen, ik dat er ook een vraag en interesse is, we zijn ook aan het groeien. Dat is opvallend. Je moet niet noodzakelijk langs die kanalen passeren; er zijn andere wegen en dat begint zich te profileren. Alleen, dat middenveld moet zich dan actualiseren, en dat is precies wat ik hier toch ook als doel heb met die leerstoel: het actualiseren van een paar verlichtingsideeën.

Want dat middenveld is een beetje verstoofd, een aantal organisaties daarin toch. Als we stijf in de leer blijven omdat dat 200 jaar geleden door Voltaire verkondigd is, als je letterlijk mensen hoort die dat zeggen, dan denk ik: "ja, Voltaire was al een tweezaak, je moet er toch een beetje mee opletten om die heilig te verklaren." Maar als je dat probeert terug te vitaliseren, denk ik dat dat een weg is en ik zie dat mensen dat appel blijkbaar horen en daarin geïnteresseerd zijn. VRT of VTVM zullen wel afkomen als blijkt dat hun volk naar minder gaat.

Maar je moet niet proberen modicus TV professor te worden omdat uw kop op TV verschijnt voor eventjes, want dat wordt vernalen. Het is amusement geworden, het is een beetje een Romeinse toestand.

U praat in de lezingenreeks ook regelmatig over de grote transitie waar we momenteel inzitten, en het belang van de vrijzinnig humanistische houding om met deze context, deze transitie om te gaan. Hoe ziet u dat dan en waarom is een vrijzinnig humanistische houding beter gewapend dan een andere?

Ik denk dat wij - wij niet alleen - mogelijk een partner zijn die vrij uniek is, omdat we meer vrij zijn om te ageren en te kiezen dan anderen in het levensbeschouwelijke veld, ook meer vrij van doctrines of dogma's. Alleen vind ik het nog een beetje te veel doctrinair vanuit dat kort verleden als een tegenhouding. Het anti-godsdienstige. Er zijn ook mensen in de vereniging bijvoorbeeld die er op staan anti-godsdienstig te zijn. Ik weet niet wat dat wilt betekenen, zeker niet anti-religieus. Zijn dat Middellandse Zee godsdiensten (jodendom, christendom en islam, red.), dan kan ik daar nog iets onder begrijpen. Maar wat anti-religieus zijn zou inhouden, dat begrijp ik niet.

Ik denk dat je dus antiklerikaal kan zijn, ik denk dat dat gezond is. Maar dat zijn sociologische, politieke instituten; dat gaat niet over de inhoud, maar over instituties en over macht in naam van die doctrine.

Een anti-religieuze houding zou dan betekenen dat men totaal niet aan zingeving doet?

Wel ja, wat kan dat inhouden. Ik vind het een vreemde combinatie, zeker als antropoloog, denkende aan al die andere religies die dus niet doctrinair zijn in de zin van een leer en een moraal die gekoppeld is aan die leer. Als je dat niet hebt en je bent bezig met het begraven van uw doden op een min of meer rituele manier, zodanig dat men kan beginnen rouwen, met het verwelkomen en benoemen van de nieuwe geboorten, zodanig dat die lid zijn van de maatschappij... dat soort dingen zijn religie.

Hoe ga je dan met zulke dingen om? Ik denk in de mate dat we geïnteresseerd zijn in een zoekende vorm van zingeving, dat we -zeker hier in het westen- een tamelijk unieke positie hebben en dus ook niet afhankelijk zijn van die anderen

die meestal met de dogmatiek en de leer van het instituut moeten vechten als ze wat vrijer willen denken. We zijn op dat vlak onafhankelijker dan hoe we in de praktijk onszelf getoond hebben. We mogen ook, wat voor hen dan weer moeilijk is vanuit die doctrine, gaan kijken in de rest van de wereld - en dat bepleit ik - om na te gaan hoe mensen wereldwijd met die zingevingsvragen zijn omgegaan en te kijken of wij daar iets mee kunnen doen, of niet. Wanneer gaat men naar een verstarung in de zin van een doctrine en wanneer niet? Waarom en waarom niet in dat geval wel? Dat is allemaal toch zeer interessant, als mens dan.

Maar ik merk toch ook wel een opmerkelijke trend in de manier waarop Europa zich naar de rest van de wereld profileert. In het begin leek het Europese project redelijk open; de identiteit die aan het Europese project gekoppeld werd, was een identiteit die tegen het oorlogsverleden geconstrueerd werd. Een redelijk inclusieve houding was hier het gevolg van omdat men zich niet op een geo-politieke wijze trachtte te identificeren. Er werd niet naar buiten toe gezegd: "Dit zijn Europeanen en dit niet." Maar sinds de laatste decennia en zeker sinds de aanslagen van 9/11 lijkt er een revival te zijn van exclusieve opvattingen en wordt er duidelijk gezegd dat Europa wel degelijk een judeo-christelijke basis heeft en dan vooral in het debat of Turkije al dan niet zou mogen toetreden. Is dat geen gevaarlijke evolutie, die een vrijzinnig-humanistisch project dreigt te ondermijnen?

Natuurlijk, en dat kun je dus verwachten. Je hebt in de drie godsdiensten in alle geval, en zelfs in een belangrijke politieke strekking van hindoeïsme in India de SS-partij, die voorstelbare dingen doen. Pogroms organiseren tegen de Sikhs en de islamieten en van die toeren. Dat is er zwaar over.

Dat toenemende fundamentalisme, dat zegt dat we terug moeten naar de leer, dat we terug onze politieke eisen moeten stellen... dat is de verkeerde weg zonder meer. Als je zou willen zeggen dat Europa een verleden heeft dat ongelooflijk belangrijk is voor wat Europa kan zijn -dat is al een vraag, maar goed, laat ons zeggen dat we daar zo open en zo vaag mogelijk iets willen invullen- dan moeten we minstens een drietal wortels aangeven.

Dat judeo-christianisme, goed, dat is hier al een hele tijd. Het is wel niet van hier, maar je kunt dat als een wortel zien van een aantal eeuwen. Een wortel die stilletjes aan opgedroogd is, tussen haakjes. Je moet een Grieks-Humanistische wortel aanduiden, die je niet kan herleiden tot die vorige wortel, zeker niet. En je moet de Paganistische wortels aanduiden, die er zeker ook waren en er tot op zekere hoogte ook nog zijn. "Europa heeft christelijke wortels", dat is de roep van theologen. Maar pas in de 19de eeuw zijn de laatste groepen hier in Vlaanderen gechristianiseerd, geëvangeliziseerd, namelijk de arbeidersgroepen. Zo'n enorme diepe wortel zal dat toch niet geweest zijn. Van de geleerde maatschappij, de dominante maatschappij qua macht kun je dat zeggen, maar voor heel Europa is dat al veel minder het geval.

Hetzelfde geldt voor die Grieks-humanistische wortel. Dat was uiteraard ook niet gedeeld door de hele bevolking. De school- of leerplicht heeft dat versterkt, maar dan nog. Die Paganistische traditie wordt zeer snel vergeten... kijk naar de relaties tussen de geslachten, de opvattingen over ouderdom en over kind zijn, kijk naar onze smaken, de eetcultuur enz... Dat heeft dus met die twee vorige niets te maken.

En dat vormt nogal wat van het weefsel van samenleven in Europa: een leefcultuur die lokaal relatief verschilt. Als ze dan iets in die Europese grondwet willen zetten over dat verleden, moet dat er zeker nadrukkelijk bij. Ik vind dat echter zelfs niet zo belangrijk, omdat men zich de vraag kan stellen in hoeverre dat belangrijk is voor de toekomst. Trouwens voor sommigen is er een probleem, bij Turkije dan, en voor anderen weer niet. Bij Bulgarije en Cyprus, ook in niet onbelangrijke mate islamitisch, was er geen probleem. Dat is opvallend. Het positieve is dat je dan toch al een eerste stap hebt.

Frank Vanaerschot,
voorzitter Studiekring Vrij Onderzoek

Terrorisme en Privacy

Een interview met prof. Paul De Hert

Omwellichaanse toestanden halen alsnog de werkelijkheid in; onder het mom van terrorismebestrijding blijft geen dagelijkse handeling meer ongezien. Enkele weken geleden bereikte ons al het bericht dat camera's in Groot-Brittannië tegenwoordig zelfs van luidsprekers zijn voorzien en mensen vermanend kunnen toespreken als zij zich ongeoorloofd gedragen... Aan de ULB werd dit jaar nog geprobeerd een 'multifunctionele' kaart te introduceren waar al de gegevens van de student op gebundeld staan. En oh ja, ze hebben nog een zendertje ook... En we kennen ook allemaal het verhaal van het Amerikaanse meisje dat door de geheime dienst uit haar biologiesles geplukt werd, omdat ze een tekening met de tekst 'Kill Bush' op haar weblog had geplaatst...

Van de illusie dat onze persoonlijke levenssfeer voor ons zelf en voor niemand anders is, zijn we inmiddels al wel verlost. De vraag blijft uiteraard onverminderd waar we dan wel een grens leggen. Voorlopig kijken we grotendeels lijdzaam toe hoe meer en meer persoonsgegevens voor bespiedende ogen ter beschikking staan.

In een recente studie *Van Privacyparadijs tot Controlestaat; misdaad- en terrorismebestrijding in Nederland in de 21^e eeuw* wordt de cumulatieve waarde van de opeenvolgende maatregelen onder de loep genomen. Professor Paul De Hert, verbonden aan de rechtenfaculteit van de VUB en de Universiteit van Tilburg, was een van de auteurs.

Na elf september lijkt elke maatregel ten behoeve van veiligheid oorloofbaar. De Hert geeft in de studie aan dat veel van deze maatregelen echter al veel langer gepland waren, en dat 9/11 enkel een versnellende rol heeft gespeeld. In hoeverre zijn de acties proportioneel. Een terroristische aanslag heeft nog nooit de democratie in gevaar gebracht; de daarop volgende maatregelen des te meer.

In *Van Privacyparadijs tot Controlestaat* wordt ook een overzicht gegeven van te verwachten maatregelen die onze persoonsgegevens bevatten. Het biometrisch paspoort (voorzien van vingerafdruk en digitale foto) zou in 2008 al ingevoerd kunnen worden. Nog angstaanjagender is de ontwikkeling van Radio Frequentie Identification (RFID). Deze zendertjes worden vooralsnog voor producten gebruikt, maar op de lange termijn kan deze toepassing ook bij mensen geïmplementeerd worden (zie foto). Sterker nog; in een Rotterdamse discotheek is deze chip in uw hand al uw toegangsbewijs en betaalmiddel...

Terugkijken naar Grote Broer Koekeloer

Uit de ranglijst van Privacy International, een graadmeter van de privacyvriendelijkheid in de verschillende Westerse democratieën, komen Groot-Brittannië en Rusland als slechtst-scorende landen uit de bus. Toch wordt Groot-Brittannië dikwijls aangehaald als vergelijkend voorbeeld teneinde privacyverschendende maatregelen goedgekeurd te krijgen, met het argument "Groot-Brittannië is toch ook een democratie?". Het land herbergt 4,2 miljoen camera's, Amerikaanse inlichtingendiensten bespieden de Britse telecommunicatie via het Echelon-project, werknemers worden gecontroleerd via het aantal aanslagen op hun toetsenbord... Het is werkelijk een lichtend voorbeeld.

Op deze zelfde ranking staat Duitsland bovenaan als waar 'Privacyparadijs'. België scoort ook hoog, terwijl Nederland in de middenmoot geposteerd is. Het 'gesloten' karakter van de enigszins verouderde Nederlandse Grondwet zou hier mede schuldig aan zijn. Concreet kan een 'open' Grondwet inhouden dat een term als 'brief-, telegraaf- en telefoongeheim' aangevuld wordt door iets als 'of iedere andere vorm van communicatie'. Op die manier zijn technologische ontwikkelingen geen gewillige slachtoffers die buiten de bestaande privacybeschermende rechtsregels vallen.

De Nederlandse bescherming moet onder beter toezicht staan, en daarbij moet men niet kijken naar voorbeelden als Groot-Brittannië, maar naar landen als Duitsland. Zoals *Anti-Juristen ontwaakt* stelt: "Eén camera per inwoner is prima, maar dan wel onder de controle van de burger zelf, zodat die even goed kan terugkijken naar Grote Broer Koekeloer."

De Moeial: Van Privacyparadijs tot Controlestaat gaat over het Nederlandse terrorismebeleid; verschilt deze volgens u veel van dat in België?

Paul De Hert: Kijk, ik heb hier [loopt naar computer] een artikel geschreven en online gezet: *Anti-juristen ontwaakt*. Hierin verwijs ik naar een internationale studie, waar Groot-Brittannië één van de slechtst presterende landen is op het vlak van privacybescherming. Tel bijvoorbeeld het

aantal camera's daar maar eens (4,2 miljoen, red.), dat is nog erger dan in Maleisië. Duitsland scoort hier als een van de besten. En België volgt op de voet. Wij doen het dus veel beter dan Nederland. Daar plaag ik mijn Nederlandse vrienden dan mee; uit de studie blijkt dat een groot verschil afhangt van parameters als de Grondwet en regering van een land. En in Nederland heb je duidelijk een regering gehad die privacy-onvriendelijker was dan de Belgische (zie kader voor een samenvatting van *Anti-Juristen ontwaakt, zonder recht geen privacy*).

In onze studie vellen we inderdaad een kritisch oordeel over Nederland. Niet meer dan terecht, vind ik. Neem bijvoorbeeld de Data Retentie richtlijn. Deze schrijft voor hoe lang communicatiegegevens mogen worden bijgehouden. Hoewel de Europese richtlijn slechts verplicht tot een minimum van een half jaar, wil Nederland hier anderhalf jaar van maken.

U verwijt in een opinieartikel in *De Morgen* het beleid van de Europese Commissie een vorm van 'function creep'. Dat wat begon als anti-terreurmaatregel wordt nu breder voor criminaliteitsbestrijding gebruikt.

Ja, inderdaad. Terrorisme is een enorm complex gegeven. De verregaande opsporingsmiddelen die na 9/11 zijn gecreëerd, zijn echter nooit enkel op 'terrorisme' gericht, maar ook altijd op 'georganiseerde misdaad'. Door dat erbij te nemen zit men onmiddellijk uit het uitzonderingsrecht, en wordt de spelingsmarge veel ruimer. Dat leidt tot een soort 'opbodcorruptie' en dat is bijna even erg als terrorisme.

U noemt de aanslagen van 9/11. In uw studie staat dat veel maatregelen niet zozeer een reactie zijn op de aanslagen, maar dat deze al voor september 2001 vast stonden. Was het opkomende terrorisme dan niet eerder een versneller dan de katalysator van alle maatregelen?

De aanslagen hebben er bij de procedurevorming inderdaad vooral toe geleid dat alles sneller werd goedgekeurd; het heeft de wetgeving versneld, maar tegelijkertijd ook verslechterd. Bestaande ideeetjes werden makkelijker goedgekeurd, wat op die manier zorgde voor het goedkeuren van minder goed uitgewerkte ideeën. Een voorbeeld is *The Arrest Warrant*, het aanhoudingsbevel; in de oorspronkelijke voorstellen stonden veel meer waarborgen en die zijn er dan plots uitgekierped. Het terrorisme heeft dus gefunctioneerd als een opjager.

Geloof u nog in een term als 'het minste kwaad', zoals Michael Ignatieff dat propageert?

Dat is een niet-juridische vraag, die wel in de filosofie tot veel discussie leidt. Ignatieff heeft een mening, maar er zijn veel interessantere deelnemers aan het debat: Habermas en Derida bijvoorbeeld. Filosofen zijn niet in staat gebleken om een nieuw licht te schijnen op terrorismebestrijding, maar ze hebben wel gewezen op de

In Europa is er lang niet genoeg debat rond deze discussies. De besluitvorming is sowieso al niet doorzichtig genoeg; eerst beslist men op Europees niveau tot een richtlijn, de implementatie gebeurt weer ergens anders. Daardoor is het voor de publieke opinie niet duidelijk wanneer ze moet en kan ontstaan. In de Verenigde Staten is dat veel transparanter.

Dichter bij huis; de ULB. Enkele maanden geleden was daar een grote ophef over de introductie van een 'multifunctionele kaart' die ook voorzien zou zijn van biometrische gegevens en van een RFID-chip waarmee kon worden nagegaan of de student zich wel in de les bevond.

Hmm, interessante kwestie daar aan de ULB. Ik had daar nog geen weet van. Het komt er voor mij vooral op aan om die biometrietoepassing zowel bij de overheid als in de privé te bekijken. Wat ga je doen als een dancing biometrie eist? Dat is namelijk eigenlijk al een vorm van chantage. Wat mij betreft moet daar strenger worden toegekeken. Een instantie als de Privacycommissie moet daarin een normerende rol krijgen. Op dat niveau is het tijd om wakker te worden. Zo'n 'multifunctionele kaart' als aan de ULB geeft dan weer eens aan dat de tijd begint te dringen.

Misschien een mogelijke kanshebber voor de Big Brother Awards (jaarlijkse prijs voor de meest privacyverschendende persoon of instantie. Deze wordt in enkele landen uitgedeeld, red.)? Want u wilt deze ook in België gaan uitdelen.

Dat klopt. Ik wil daarmee vooral laten zien dat we in België eigenlijk geen privacywaakhonden hebben. Dat is in andere landen echt wel anders, ook in Nederland. In België heeft de *Liga voor de Rechten van de Mens* af en toe een werkgroep, en daar zit ik dan ook in. Maar er zijn echte activisten nodig die allerlei subsidiesystemen kunnen overleven. Juristen en proffen zijn niet de juiste mensen om straatacties te voeren. In Amerika heb je een heel levendige privacycultuur; heel prettig.

Een van de wensen die u uit in *Van Privacyparadijs tot Controlestaat* is die van een publieke discussie op gang te brengen. Beleidsmakers beroepen zich vaak op enquêtes die zeggen dat burgers geen behoefte hebben aan informatie en discussie, omdat hun veiligheidszekerheid primeert. Op die manier is de burger niet op de hoogte, en zal hij/zij zich geen zorgen maken over zijn privacyrechten. Hoe denkt u deze vicieuze cirkel te doorbreken?

Dat is zeker een vicieuze cirkel. Het gaat mij echter niet zozeer om de publieke *discussie* als wel over publiek *verzet*. Mensen moeten duidelijk maken wat ze willen en wat ze niet willen. Waar ze hun grenzen leggen. In deze samenleving gebeurt dat te weinig. Privacy is ook het gevoel wat een staat moet kunnen en wat een staat niet moet kunnen. En in ons land bestaat daar weinig buikgevoel rond.

Mensen lijken weinig te geven om hun privacy. Is privacy volgens u een ten dode opgeschreven begrip?

Nee, het gaat juist goed met privacy. Privacy is heel breed. Het kan wel zijn dat het bij de handhaving van de rechtsregels klappen krijgt, maar in het maatschappelijk leven is er heel veel privacy; ik kan elke dag binnen zitten en op het internet *Second Life* doen. Dat is een hoge mate van privacyvriendelijke zelfontplooiing.

Privacy is een waarde die in onze samenleving leeft. Er zijn weliswaar mensen met verschillende voorkeuren, maar ik ben niet iemand die denkt dat er complotten gesmeed worden. Privacy hangt echt niet alleen van juristen af, het moet door brede lagen in de bevolking gedragen worden. Dat is wel een voorwaarde.

Daniel van der Meer

Op <http://www.vub.ac.be/LSTS/pub/index.shtml> vindt u de teksten *Van Privacyparadijs tot Controlestaat* en *Anti-juristen ontwaakt*. Ze zijn zeker de moeite van het lezen waard.

Twee Handen op één Buik?

Op zaterdag 31 maart vond het jaarlijks Congres van de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS) plaats op de Katholieke Hogeschool Mechelen. Dit studentencongres, dat zowat het belangrijkste orgaan is van de VVS, boog zich dit jaar over het actuele en bij tijd controversiële thema 'Onderwijs en Economie'. De bedoeling van het treffen was een langetermijnstrategie te formuleren en vast te leggen. Het is niet mijn bedoeling om de werkgroepen en de plenaire zitting uit de doeken te doen, wel om een ruwe schets te geven van het middagdebat met enkele externe eminenties uit bedrijfs- en associatiewereld.

De obsessie van de 3%-norm

Van de genodigden werd verwacht dat ze de studentenvertegenwoordigers zouden animeren met een debat, waarbij het de bedoeling was om de toekomst van het onderwijs te zien door de lens van de economie, én omgekeerd; de economie door de lens van (democratisch) onderwijs. Hoewel die laatste benadering al gauw gemarginaliseerd en gebanaliseerd werd, getuige daarvan het quasi doodzwoegen van de drempels waar kansgroepen zowel bij de uitstroom uit het hoger onderwijs als bij de instroom in de arbeidsmarkt mee te maken krijgen. Hiermede beperkt deze ruwe schets zich tot de onderbelichte dimensie in het debat: de hoofdrolspelers van de tweede democratiseringsgolf, de kansgroepen.

André Oosterlinck, voorzitter van de Associatie Kuleuven en ere-rector, zou het opnemen tegen Lieven Desmet, adviseur Onderwijs en Talentontwikkeling kenniscentrum van Voka (Vlaams Economisch Verbond). Het derde panellid liet het afweten waardoor deze plaats werd ingenomen door de voorzitter van VVS, Hans Plancke. Hoewel het geen makkelijke klus is zonder voorbereiding, heeft hij met verve zijn mannetje kunnen staan.

Kenmerkend voor het debat was dat zowel Oosterlinck als Desmet regelmatig tezelfdertijd warm en koud bliezen. Door herformuleren nuanceren heet het. Op de vraag 'is er meer nood aan vrije markt in het hoger onderwijs in Vlaanderen?' antwoordde Oosterlinck verrassend dat het tertiair onderwijs in Europa een hoger vrije marktgehalte heeft dan het hoger onderwijs in de VS, en dat Vlaanderen bijgevolg per gespendeerde euro in Research and Development (R&D) het hoogste rendement behaalt van alle EU-landen. De zaal was onder de indruk, en Voka, evenzeer. Want plotsklaps was de bedrijfswereld niet meer vragende partij voor het Angelsaksische systeem want we zijn efficiënter klonk het. Wel moesten we de efficiëntie - wat men daar ook onder moge verstaan - blijven opdrijven...

Alle drie de panelleden waren het erover eens dat enkel de '3%-norm' een probleem blijft. Dat 'streefcijfer' bepaalt dat om competitief te zijn op globale schaal, de investeringen in R&D opgetrokken zullen moeten worden tot 3% van het BNP. De Amerikanen zitten ongeveer aan die norm en de Japanners (3,15%) wippen er zelfs lichtjes over. In schril contrast hiermee heb je dan de EU die slechts 1,92% uit geeft aan R&D. Voka en de KUL hielden 'uiteraard' een pleidooi voor de opvulling van het gat van 1,1% door de privé, zodat overheidsbemoeienis en monitoring weggegomd kan worden.

Inschrijvingsrecht uitgehold

Wat houdt die privé geldstroom dan in? Het volgende dus: "Verhoog de inschrijvingsgelden", zei Oosterlinck. "Daar is VVS principieel tegen,

repliceerde Plancke". "De Vrije toegang is toch wel een probleem, inschrijvingsgelden en oriëntatieproeven zijn valabele denkpijlers", sloot Desmet af.

Zij die dachten dat studeren ondertussen een verworven 'recht' geworden was leven nog steeds in het post mei '68 'tijdperk'. Sinds de communicatierevolutie van de jaren '90 is studeren enkel maar opgeschoven in de richting van een 'voorrecht' voor enkelingen, o.m. door

vlnr: Lieven Desmet, André Oosterlinck, Hans Plancke

de intrede van nieuwe financiële drempels. Vandaag draait het kortweg rond besparen op onderwijskosten door selectiviteit aan de toegangspoort, dit om onderzoek te 'stimuleren' en onze 'macro-economische cijfers' te zien stijgen. Voor Desmet was de vrije toegang tot het hoger onderwijs (en dus het grondwettelijke inschrijvingsrecht) dé oorzaak voor de hoge uitvalscijfers bij studenten in het algemeen, en bij kansgroepstudenten in het bijzonder. Hij gaf het voorbeeld van de allochtone studenten waarvan slechts 1 op de 5 (!) slaagt in het eerste jaar universitair onderwijs (IBPWO-onderzoek VUB/KUL, Almaci 2007). Dat het verontrustende cijfers zijn spreekt voor zich, maar de vertegenwoordiger van Voka schreef dit wel voor de volledige 100% toe aan de verkeerde vooropleiding. Een quasi totale afwenteling op het subject dus. Ofschoon de argumentatie omtrent de vooropleiding voor een stuk opgaat (zie ook: *Wit krijgt schrijft beter*) zijn vooral de extreem lage sociaal-economische situatie en dito opleidingsniveau van de ouders van doorslaggevend belang, zelfs met een ASO-voorgeschiedenis. Men vergeet immers te vaak dat tweede- en derdegeneratie Vlamingen (Belgen) nakomelingen zijn van ouders uit laaggeschoolde migratie. Een hele resem aan risicofactoren contraheren dus aan deze dramatische evolutie, waarvan de verkeerde vooropleidingskeuze zowel oorzaak als gevolg is. De realiteit lijkt telkens opnieuw een tikkeltje minder lineair dan een rationele keuze model pleegt te voorspellen.

De visie van Vandeurzen Voka op onderwijs ontvouwde zich dus, bij monde van dhr. Desmet, in de vorm van selectiviteit aan de deuren van de universiteitsaula's. Nieuwe drempels zoals hogere inschrijvingsgelden en verplichte toegangs- en of oriënteringsproeven zouden de klus moeten klaren.

Het punt was gemaakt en werd onmiddellijk bijgetreden door Oosterlinck die eveneens de vrije toegang tot het hoger onderwijs in vraag stelde. "België en Nederland zijn de enige twee landen ter wereld die stellen dat studenten een vrije keuze en toegang moeten hebben in en tot het hoger onderwijs", zei Oosterlinck. Het klonk haast als een verwijt... Ook Plancke bleek voorstander te zijn van een toegangstest maar deze was én facultatief én louter oriënterend als het van de VVS afhing. Logisch ook omdat tot op

vandaag de informatiedoorstroming en oriëntering in het laatste jaar van het secundair onderwijs te wensen overlaat.

De discussie dreigde te verzanden in een gezapige café discussie waardoor de voorzitter van VVS uit het niets uithaalde met een recente Vliir-nota, die hij in het gezicht van de twee eminenties gooide. Een nota waarin gepleit werd voor een doorgedreven vermarkting van het hoger onderwijs waarbij men de instroom tot de (initiële) masters zou willen beperken; een democratisch deficit, aldus de voorzitter. Iets wat Oosterlinck bepaald niet zinde: "De gemeenschap draagt de kosten van de bachelor, maar voor de masters en de manama's (master na masters) mogen de inschrijvingsgelden wel een stuk opgetrokken worden in de geest van de aanbevelingen van de OESO. Efficiëntie en accountability zijn noodzakelijk." Over effectiviteit... geen woord. Over democratisering van het onderwijs... nog minder...

Etnostratificatie in het HO

Plancke bleef het VVS-standpunt als een mantra herhalen: "we zijn tegen een financiële drempel en voor een facultatieve oriënteringsproef." Desmet herhaalde dat hij voorstander was van een oriënteringsproef maar dat deze als alleenstaande maatregel onvoldoende is om iets te doen aan de dramatische uitval van meer dan 75% van de allochtonen in het eerste jaar. "Dit geld kan beter besteed worden", zei Desmet. "Werp een dam op voor het hoger onderwijs en steek meer geld in de studiebegeleiding (CLB's) in het primair en secundaire onderwijs." Daar kwam het zowat op neer. Hoewel nieuwe drempels in het hoger onderwijs perverse effecten zullen hebben voor de sociale mobiliteit en emancipatie van kansgroepen, was zijn sneer naar de onderbemanning en dito financiering van de

CLB's, niet helemaal onterecht. Want het is daar dat de allochtone jongeren massaal naar het beroepsopleiding worden verwezen, omdat noch de expertise noch de mankracht aanwezig is. Het zegt genoeg dat de oriënteringstesten er in bijna de helft van de gevallen naast bleken te zitten... De centra voor leerlingenbegeleiding (vroeger PMS) werk(t)en met sociaal vertekende tests en verouderde IQ-bleuprints. Dit veelzijdig psychosociaal reductionisme leidde in vele gevallen tot je reinste discriminatie. Tenslotte dient gezegd te worden - en dit is fundamenteel want structureel - dat al deze instituties binnen een primair en secundair onderwijs kaderen dat gericht is op selectie, differentiatie en excellentie. Onderwijs heeft formeel de taak de gelijkheid te bevorderen maar in werkelijkheid reproduceert ze en versterkt ze ongelijkheid.

Geen wonder dat jongeren die dan toch nog een foute vooropleiding genoten hebben zeer gemotiveerd zijn, en blaken van ambitie om het toch nog proberen te maken in het hoger onderwijs. "Ik voel me gepakt door het CLB, ze hebben alles voor me besteld en me in de slechtste richting gestoken, gewoon omdat ik Turk ben", vertrouwde een Diestse burger me onlangs toe. Als je wil investeren in deze en andere jongeren, dien je óók in het HO remediërende maatregelen te nemen om de ongelijke startkansen weg te werken. Maar, daar zijn we lang nog niet.

Terug naar het debat: de werkgevers pleiten voor géén startkansen... en de minister voor 'voorwaardelijke' startkansen. Alsof het nog niet genoeg was zei Oosterlinck dat "we in Vlaanderen 30% te veel spenderen aan het middelbaar onderwijs en 30% te weinig aan het hoger onderwijs." De zaal stond perplex van de uitspraak, zeker als je weet dat zelfs Voka net komt te pleiten voor meer middelen voor (studie)begeleiding in het secundair onderwijs. Al gauw zou de ere-rector zichzelf corrigeren door het in een "internationaal vergelijkend kader" te plaatsen ... Tjah.

Discriminatie na de uitstroom

Het viel op dat niemand van de *debaters* de favoriete woorden van Vandembroucke - "de tweede democratiseringsgolf in het HO" - in de mond nam. Dat nam niet weg dat er niet even over de inhoud van deze democratiseringsgolf werd gepraat. Voor de ere-rector was het duidelijk: het aanmoedigingsfonds zou alles oplossen. Toen Plancke opwierp dat de eerder beoogde 5% was geslonken tot minder dan 1%, en er eens dringend de daad bij het woord gevoegd diende te worden, wuifde de rector de bekommernissen van de studenten en het maatschappelijk middenveld met een cynisch lachje weg.

Tenslotte kwam de vraag welke acties Voka onderneemt om discriminaties op de arbeidsmarkt weg te werken. Desmet verwees naar de onlangs opgestarte initiatieven Jobkanaal en het diversiteitplatform van ondernemers. Jammer dat deze doelgroepkanalen als dé referentiepunten van een zogenaamd 'pro-actief' optreden van werkgeverskant naar voren worden geschoven. Waren het geen 're-actieve' initiatieven die het licht zagen toen de overheid met nieuwe dwingende regelgeving op de proppen kwam (EAD)? Op het einde van het debat gooides Desmet wel een bekentenis van jewelste de zaal in: "Discriminatie is in de praktijk wijdverbreid, in de feiten zie je dat het gebeurt."

En dat... was misschien nog wel de belangrijkste toegeving van het hele gebeuren...

Bilal Benyaich, Vice-voorzitter VVS en bestuurder VVS Diversiteit

Prijsvraag!

Joeple! Een prijsvraag! Als u weet uit welk klassiek werk dit citaat afkomstig is, stuur dan uw antwoord naar ons. Hiep hiep.

Het was donker in de bar, maar ik schatte haar niet ouder dan zestien, vijftien hooguit. Dat ik haar ging neuken, stond al sinds mijn binnenkomst in de sterren geschreven. "Hoe heet je", vroeg ik. "Marjetta", zei ze. Haar stem klonk als een

teruggrollende golf op een met schelpen bezaaid strand, ergens veel zuidelijker dan waar we nu waren.

"Wil je iets van me drinken", vroeg ik. "Doe mij maar iets *longs*", zei ze. Iets *longs*... iets *longs* kon ze altijd van me krijgen. Iets veel *longers* dan ze zich in haar stoutste dromen kon voorstellen. En als alles meezat nog deze zelfde nacht. Ik bestelde een Dakiri met een *twist*. "Hoe

oud ben jij eigenlijk", vroeg ik. "Twaalf", antwoordde ze. Aan de ene kant was dit natuurlijk zwaar kut; aan de andere kant weer juist niet. Vlak onder haar onderlip bevond zich een soort maagdelijk windstiltgebied dat waarschijnlijk nog nooit door een blanke tong was beroerd. "Leven je ouders nog", vroeg ik. Het zou niet de eerste keer zijn dat ik eerst de dochter een veeg had gegeven en daarna ook nog wekenlang haar

moeder moest uitwonen om de gemoederen weer enigszins tot bedaren te brengen. "Mijn ouders zijn gescheiden", zei Marjetta. Alsof ik dat gevraagd had. Twaalf, en nu al dom. Maar goed, het had erger gekund; dom, dat neukte meestal lekker snel weg, was mijn ervaring. En was achteraf meestal makkelijker te dumper dan de meer belezen kipjes, wier vakken ik in de loop der jaren had bijgevuuld.

Amikejo in België

Neutraal Moresnet; een reisverslag

In het licht van de op hand zijnde staatsvormingen wil ik u verslag doen van mijn bezoek aan een plaatsje grenzend aan het Drielandpunt bij Vaals; Kelmis. Mogelijk kent u het al, bent u er zelfs al geweest of geboren – dood wilt u er zeker niet gevonden worden. Om de een of andere reden trekt deze uithoek mij al sinds het begin van het millennium, maar een plan tot bezoek werd mij door enkele wijze vrienden keer op keer uit mijn hoofd gepraat. Een tijdje geleden keerde ik mij toch maar even van hun goedbedoelde bemoeizucht af en pakte ik de trein; na een lange periode van bezinking, bezinning en zelfreflectie is het nu tijd om te vertellen wat ik daar aantrof; rebellerende artsen, dranksmokkelarij, esperantisten, pacifisten, zingende zeemeerminnen...

Vouwfiets

Het nadeel van draagbare muzikspelers is dat iedereen er een heeft. Medepassagiers met mp3-speler hebben bovendien een slechte muzieksmaak. Vervelend is het wanneer men u abusievelijk beschouwt en beschuldigt als ware u de boosdoener van dergelijke pleemuziek die de volledige coupe in zijn greep houdt, terwijl u braaf naar uw *Sgt. Peppers* aan het luisteren bent. In zo'n geval kunt u twee dingen doen; uw mp3-speler ostentatief afzetten, wijzend naar die andere –meestal kale en lelijke– jongeman enkele meters verderop, en duidelijk maken dat dergelijke wansmaak niet aan u besteed is. U kunt ook doortastender optreden door uw muziek gewoonweg harder dan uw medemuziekluisteraar te zetten. Dat dit u blijvende hoorschade oplevert, moet u maar voor lief nemen. Voor niets gaat de zon op.

Twijfelend tussen deze twee oplossingen zat ik mijn ergernis weg te vreten terwijl de trein verder reed. Eenmaal aangekomen in Vaals stonden mij nog de laatste beslissende kilometers te wachten. Ik kwam uit het noorden -uit Amsterdam- en in Amsterdam fietst men. Hoe ik echter ooit op het van complete zelfoverschatting getuigende idee was gekomen om met een vouwfiets een der grootste heuvels die onze Benelux rijk is - de Vaalserberg - te berijden, is mij nog steeds een raadsel. Ik vervloek de dag, dat wel.

Eenmaal boven treft men de bevreemdende situatie aan dat mensen het interessant vinden om tegelijkertijd in België, Nederland en Duitsland te staan. Op deze toeristische top van drie driekleuren was echter geruime tijd een vierde land present; Neutraal Moresnet, nu de tot België behorende gemeente Kelmis. Meer dan honderd jaar is deze 'taartpunt' een land geweest, voorzien van eigen wetten, landsverdediging en munt. Een weinig gekende geschiedenis, doch niet gespeend van merkwaardigheden die men eerder zou verwachten in de spreekwoordelijke bananenrepublieken ver weg achter bergen, zeeën en meer dan zó dicht bij huis en in het hart van het toch zo beschaafde Europa.

Kalamijn

Het bestaan van Neutraal Moresnet wordt bepaald door twee verdragen: het Verdrag der Grenzen van het Congres van Wenen (1814-1815) luidde het ontstaan in; het Verdrag van Versailles (1919) velde het doodvonnis over Moresnet. Naar goed imperialistisch gebruik lag ook aan deze kunstmatige grensbepalingen een economische motivatie ten grondslag; grondstoffen. Kalamijnlagen om precies te zijn.

Het gebied van Neutraal Moresnet kende een aanzienlijke hoeveelheid aan kalamijn. Een vermenging van deze stof met koper levert messing op, een belangrijk basisingrediënt in de wapenindustrie. Gezien de oorlogswellustige neigingen van bepaalde landen zorgde de aanwezigheid van de mijn *Vieille Montagne* voor een patstelling tussen de verschillende belanghebbenden. Uiteindelijk werd bij het Congres van Wenen besloten Moresnet in drie delen op te splitsen; een Nederlands (vanaf 1830 Belgisch), een Pruisisch, en een Neutraal gebied, waar de mijn zich bevond.

Overigens is de zinkmijn nu al geruime tijd gesloten; er zijn voldoende wapens mee gefabriceerd. In de documentaire *Het vergeten land van Moresnet* (Fred Dijs, 1991) wordt de oudste (destijds) nog in leven zijnde mijnwerker

gevolgd op zijn dagelijkse ronde door de voormalige ministaat. Hij vertelt hoe de uitbater van *Vieille Montagne* een duizendjarig imperium van onuitputtelijke voorraden voorspelde; na welgeteld acht lentes was hij echter failliet, niet veel later stierf hij in de goot.

Vanaf 1816 bestond er dus een driedelig Moresnet waarvan het centrale deel neutraliteit bezat. De 250 inwoners waren 'neutralen' en genoten een statenloos statuut in het buitenland. Er is één vergelijkbaar geval bekend waar men ooit heeft kunnen spreken van een neutrale zone. Deze bevindt zich in de woestijn tussen Saoedi-Arabië en Koeweit. De betwiste grondstof, die ook hier de reden voor onderhandeling vormde, was in dit geval uiteraard geen kalamijn, maar aardolie.

Status Aparte

De neutrale status van het gebied zorgde voor een aantal mazen in de wet. Wat betreft de dienstplicht werd jongemannen de keuze gelaten, zoals in de akkoorden staat; „op 2 januari van het jaar dat volgt op het jaar waarin ze de leeftijd van 20 bereiken, begeven ze zich samen met hun vader, moeder of voogd, naar het gemeentehuis waar ze, benevens hun leeftijd, aangeven of ze voor de Pruisische of Belgische regering hun militaire dienstplicht wensen te vervullen.” De algemene voorkeur viel op de Belgische dienst, omdat deze korter was. Tot 1847 was het voor elke inwoner van Neutraal Moresnet zelfs mogelijk om de dienstplicht te ontlopen. Om die reden werd het gebied een welkom toevluchtsoord voor dienstweigeraars. Met de aanwas van pacifistische jongeren groeide de bevolking naar meer dan 2500 inwoners in 1858.

De dienstplicht was niet de enige verlokking van een gebied dat vrij was van het juk van een toezichhoudende regering; ook de drankhandel vierde er hoogtij. De inwoners werden op hun wenken bediend met meer dan vijftig cafés. Het stond de caféhouders, in schrille tegenstelling tot de situatie in Duitsland, Nederland en België, vrij om zelf drank te destilleren. Aangezien de kunstmatige grenzen dwars door huizen en tuinen liepen, was het voor dranksmokkelaars evenmin een grote opgave om de buurlanden te voorzien.

In Neutraal Moresnet werd voornamelijk de Duitse munteenheid gebruikt, al kon men ook betalen met de Belgische frank. In 1848 heeft men evenwel eenmalig een plaatselijke munt geslagen. Het is uiteindelijk gebleven bij 3 munten van 2 F. Enkele jaren later is er ook nog getracht een eigen postdienst met bijbehorende postzegels op te richten. Ook deze actie was van weinig blijvende aard; het toonde eerder de persoonlijke ambitie van een plaatselijke huisarts die ijverde voor de onafhankelijkheid van het neutrale gebied. De postzegels werden direct verboden door Belgische en Pruisische instanties. Vermelde huisarts was dr. Wilhelm Molly (1838-1919), lid van de *Zuden drei Weltkugeln*-loge en beschouwd als de 'ongekroonde koning' van Neutral Moresnet: de man die van Moresnet de eerste Esperanto-staat ter wereld wilde maken.

Amikejo

Het is onlangs nog geopperd; het instellen van een universele taal in het Europese Parlement kan de duizelingwekkende vertaalkosten van het parlement tot een schijntje terug brengen. Hoe? Met Esperanto. Chauvinistische vertegenwoordigers stonden als vanzelfsprekend direct op hun achterste poten. Adolf Hitler zag in deze nieuwe taal zelfs een groot joods complot verscholen. In *Mein Kampf* fulmineert de 'man van één teelbal' reeds volop, waarin hij de taal afdoet als '*Judensprache*'. In 1937 verbiedt hij het Esperanto; overigens doet Stalin niet veel later hetzelfde, hoewel deze kameraad paradoxaal genoeg die kunstmatige taal wél beheerste en bovendien over twee teelballen beschikte.

In 1887 schreef de Litouwse oogarts Ludovich Zamenhof (1859-1917) voor het eerst over de door hem bedachte taal 'Esperanto'. De

reacties waren verdeeld, maar een behoorlijke groep mensen schaarde zich achter zijn idealistisch project; al snel verschenen er in heel Europa verenigingen die zich bezigden met het beheersen van deze taal en het verspreiden van hun geluk. Esperantisten geloofden dat de scheiding van talen – met name in Oost-Europa was dit ongekend gedifferentieerd - de oorzaak was voor de vele conflicten tussen naties. Als ware

pacifisten zagen ze een oplossing in een universele taal. Deze zou gemakkelijk te leren zijn, zonder grammaticale uitzonderingen en voor iedereen toegankelijk.

Wilhelm Molly, huisarts in Moresnet, was een enthousiast volgeling van Zamenhof. Samen met de Franse hoogleraar Gustave Roy lanceerde hij het idee om van Neutraal Moresnet (of Neutra-Moresneto) het wereldcentrum van de vredesbeweging te maken, waarin het Esperanto de voertaal moest zijn. Dit plan werd ter goedkeuring voorgelegd aan goeroe Zamenhof. Deze reageerde positief en op het esperanto-congres van 1908 in Dresden besliste men dat voortaan Neutraal Moresnet het centrum van de esperanto-beweging zou zijn. De ministaat werd gedoopt tot *Amikejo*, 'plaats van grote vriendschap'.

Volgens de esperantisten was Moresnet ideaal; wegens het ontbreken van een staat en daarmee een door de staat bepaalde taal was het land uitermate geschikt voor een nieuwe wind, een nieuwe orde, een nieuwe taal. Doorslaand succes bleef echter uit, en de Eerste Wereldoorlog verstoorde hardhandig de pacifistische droom in Amikejo. De overblijfselen van de beweging in het Neutraal Moresnet van vandaag de dag zijn niet overweldigend; er bestaat nog steeds een esperanto-vereniging die heilig blijft geloven in de droom van dr. Molly. Gevraagd naar hun beweegredenen verklaart de voorzitter dat Neutraal Moresnet voor hem de ideale plaats blijft

Dr. Molly

voor een esperanto-staat: „Hier bevindt zich een groot kruispunt van internationale wegen; je hebt Madrid-Parijs-Moresnet-Berlijn; en andersom Turkije-Moresnet-Engeland.” En zo is het maar net... Meer tastbaar herinneren enkel een esperanto-volkslied (de Amikejo-mars) en enkele ansichtkaarten aan deze bijzondere episode der geschiedenis.

Bij mijn bezoek aan Moresnet/Kelmis van enkele maanden geleden keek ik nog vol verwachting rond, hopend iets van de esperantistische glans op te vangen. Tevergeefs. Nog even was daar de schijn, toen op een menukaart het mysterieuze en weinig aantrekkelijke 'Vegi Sancks' voor 1 euro en 85 cent te verkrijgen was. Dat de 'sancks' vegetarische snacks waren en dat het in feite om broccoli in vetolie ging, was de definitieve knock-out voor de verwachting hier iets van esperanto te bespeuren. Overigens waren de gebakken groentegevallen niet te eten; een afrader bij een eventueel bezoek aldaar. Zeg niet dat ik u niet gewaarschuwd heb.

Universeel nationalisme

Het valt op hoe nationalistische en internationalistische neigingen telkens met elkaar in botsing schijnen te komen bij de besluitvorming in Neutraal Moresnet. Enerzijds is er de sterk niet-staatgebonden tendens van een internationale taal, universele loges en pacifisme. Anderzijds kan men het toch niet laten typische natie-eigenheden toe te passen, zonder dat daar een directe noodzaak voor is. Men wil een volkslied, een nationale munt, postzegels, een eigen vlag, en de taal –ook al is deze bedoeld als universeel gegeven– toch een land, een *Heimat* geven.

Om nu te stellen dat het pacifistisch project van Moresnet omwille van deze tegenstrijdigheid op voorhand al ten dode was opgeschreven, is wat te kort door de bocht. Het toont wel aan hoe geïnstitutionaliseerd de natie als continue -doch recente- hoeksteen van het menselijk bestaan is. Ook de onlangs toegenomen afstandelijke houding ten opzichte van een supranationale instelling als de Europese Unie kan vanuit deze bestendige elementen verklaard worden.

Een extreem geval van de aanwezigheid van 'onbestaanbare' grenzen beleefde ondergetekende onlangs op de trein tussen Amsterdam en Brussel. Met zowel een ticket voor gratis reizen in Nederland als een voor in België, was de conducteur alsnog verplicht een boete uit te schrijven; ik bezat namelijk geen vervoersbewijs voor het gedeelte tussen de Nederlandse en de Belgische grens... Met een stalen gezicht beweerde de beste man dat het reizen door dit schemergebied 4 euro 50 kostte. Naar welk land deze bekeuring ging, wist hij me niet te vertellen. Ook op de vraag of we dan toevallig door Neutraal Moresnet reisden, kreeg ik een zo mogelijk nog emotioelozere blik...

Op 4 augustus 1914 vielen Duitse troepen Neutraal Moresnet binnen. Dit betekende het feitelijke einde van het neutraliteitsgebied. Twee Moresnetter zielen hebben zich nog gewapend verzet tegen de Duitse bezetters; zij hebben dit met de dood moeten bekopen. Het vredesverdrag van Versailles, dat op 28 juni 1919 werd ondertekend, bepaalde dat Neutraal Moresnet voortaan bij België zou behoren. Vanaf dat moment heet het gebied Kelmis, genoemd naar de kalamijnlagen die Moresnet rijk was. Alle inwoners werden automatisch Belg, waarna men binnen twee jaren nog voor de Duitse nationaliteit kon opteren.

En hiermee eindigt de curieuze geschiedenis. Een geschiedenis die had kunnen leiden tot de eerste esperanto-staat ter wereld, een belastingparadijs à la Monaco of een ongekend pacifistisch baken. Allemaal in de kiem gesmoord, maar niet volledig vergeten.

Daniel van der Meer

Bronnen:

- *De fascinaties van Boudewijn Büch*. Box 2, disc 2, 1998 (oorsp.).
- Göhlal-Museum. Maxstrasse 9, Kelmis - Neu Moresnet.
- *Het neutrale gebied van Moresnet (1816-1919)*, Louis Malvoz, 1983.
- *Het vergeten land van Moresnet; film over de vergelijkbaarheid van de geschiedenis*. Fred Dijs, 1991.
- <http://www.moresnet.nl>

HAIKU

door

[MeToiKos]

het stroomt hier overstroomt het drijft het meeuwen in de lucht snippers stille snuiven in de ronde spiegel - maar niemand ziet

Harmonie van de Grot

Leven Ondergronds

In het donker, in een grot die voerde diep onder de grond, bouwde een groep mensen ontspannen een feestje. Er was geen vuur om zich aan te warmen en van zonlicht had niemand nog nooit gehoord. Ook waren er geen kettingen en niemand was vastgebonden, geen mensen die debiele beelden torsten boven hun hoofden achter een muurtje en al helemaal geen schaduwen. Iemand zette de radio op en men luisterde naar het weerbericht. "Wat zou dit toch kunnen betekenen," vroeg iemand diepzinnig. "Wat is dat, het zuiden?" vroeg een ander nogal plat. "We moeten het allicht interpreteren," zei de diepzinnige getormenteerd. "Het is een allegorie..." en hij veegde het angstzweet van zijn voorhoofd. Toen iemand verveeld het toestel uitdraaide, bleef de sfeer nog lang bedorven.

"We drinken er nog één," riep iemand enthousiast. "En daarna zullen we nadenken over Waarheid." Zijn woorden galmden doorheen de grot als een hartslag die het noorden volledig kwijt is. De diepzinnige maakte zich klaar en zette zich in kleermakerszit. Nadat zijn kin even op zijn borst had gelegen, verklaarde hij: "Ik heb vannacht gedroomd over de oplossing!" Iedereen stopte nu even met drinken, want dit klonk veelbelovend. "Hebben jullie zich ooit al eens afgevraagd waar die organen toe dienen, die zich bevinden onder onze wenkbrauwen en aan weerszijden van onze neusbrug?" Elkeen betaste vervolgens zijn gezicht. Ook werd er gefluisterd: "Zeer merkwaardig..." En: "Vreemd, vreemd, vreemd."

"Deze vraag immers, hield mij al een tijdje bezig, maar vannacht uiteindelijk heb ik ontdekt waar zij toe dienen!" "Vertel het ons! Zijn we verlost," riep iemand. "Nee, we zijn nog niet verlost," antwoordde de diepzinnige, "maar in de tussentijd kunnen we die organen alleszins beter wegsnijten, want ik heb ontdekt dat zij helemaal nergens toe dienen!" Iemand die nogal sceptisch ingesteld was, kwam tussenbeide: "Ben je daar wel zo zeker van? Ik bedoel, weet je zeker dat dit ergens toe zal leiden? Heb je het al uitgeprobeerd misschien?" "Natuurlijk," riep de diepzinnige verontwaardigd. "Daarnet heb ik het uitgeprobeerd, toen even niemand aan het opletten was!" Voor de meeste mensen was zijn antwoord aanvaardbaar en de sceptisch ingestelden hielden verder maar hun mond.

Terwijl de Verlichte Priester aan zijn taak begon en hij met een lepel één voor één alle ogen van alle mensen uitlepelde, klonk er natuurlijk luid geschreeuw, maar ook was de stemming op een nogal laag pitje teruggebracht. De discussies waren opnieuw decadent en geblaseerd en zij verliepen als volgt: "Denk je dat de Waarheid eigenlijk wel bestaat?" "Wel, dat hangt er vanaf. Ieder heeft in zekere zin zijn eigen waarheid. Zij is dus niet absoluut, maar relatief." "Relatief ten opzichte waarvan?" "Ten opzichte van hoe je het bekijkt." "Kijken, wat is dat?" Enzovoort. Ondertussen doemde in de verte een geluid op. Het waren voetstappen en ze kwamen alsmat dichterbij. De Priester, die zijn ogen voorlopig nog gespaard had, tezamen met nog een handjevol mensen die nog niet aan de beurt geweest waren of waarvan de Priester per ongeluk een oog had overgeslagen, konden nu zien hoe een lichtkegel zich omgekeerd door de duisternis boorde. De voetstappen hielden op en het licht scheen nu in het gezicht van de feestvierders, zodat zij hun ogen moesten bedekken. Iedereen hield gespannen zijn adem in.

"Wat doen deze mensen hier," riep een stem vol afschuw en vanachter het licht. "En wat hebben zij in godsnaam met hun ogen aangericht!?" Als opgejaagde schapen dromden de mensen die woonden in het donker tezamen in een hoek van de grot. Zij huilden en schreeuwden van angst,

want zij hadden nog nooit bezoek gekregen. De man met de lamp, zijn voeten van ontzetting aan de grond genageld, greep een collega bij de arm alsof hij zijn evenwicht zou verliezen. Langzaam liet hij vervolgens het licht glijden over de verminkte gezichten en over de grond, die bezaaid was met platgetrapte oogbollen. Het werd terstond zwart voor zijn ogen.

Terneergeslagen knoopte hij zijn das, greep de sleutels die lagen op zijn nachtkastje en ging nog even zitten op zijn bed, het gezicht in zijn handen begraven. Hij probeerde regelmatig en diep te ademen, maar zijn borst deed pijn vanbinnen. Toen plotseling de telefoon ging, kletste hij zich meermaals in het gezicht om bij zinnen te komen. Vervolgens nam hij op. Hij bleef lang stil en zei tenslotte: "Nee, voorlopig kom ik niet naar huis." Eenmaal het gesprek was beëindigd, opende hij de schuif van het kastje en haalde daaruit een revolver. Het doosje met kogels strooide hij leeg boven het bed en geduldig begon hij zijn wapen te laden.

Er werd op de deur geklopt. In plaats van open te doen, nam hij echter de telefoon bij zich en sloeg hem stuk op de bedrand. Toen hij de hoorn omdraaide, kwam een af luisterapparaatje tevoorschijn dat bungelde aan allerlei draadjes. Zijn verbazing had niet kleiner kunnen zijn. Vervolgens kwam hij overeind en begaf zich naar een venster dat uitgaaf over het plein. Hij opende het raam en helde naar buiten, de ellebogen op de vensterbank. Terwijl zijn blik rustig mensen, bomen en auto's overschouwde, dacht hij aan de kinderen die hem zo lief waren en aan de vrouw met wie hij nooit meer zou vrijen. Hij probeerde zich hun gezichten levendig voor de geest te halen, alsof zij lang geleden waren gestorven. Ofschoon de hele situatie hem van vrees vervulde, had hij zijn keuze reeds lang gemaakt. Niemand anders zou het in zijn plaats doen. Hij keek nog eens omlaag en zag nu de limousine die hem opwachte aan de overkant.

Om zes uur werd hij verwacht voor de toespraak in het centrum. Hij had nog even de tijd. In afwachting zette hij de televisie aan en keek naar het nieuws. Tegelijkertijd haalde hij de dubbelgevouwen tekst uit zijn borstzak. Hij las de titel, die luidde: "Het Nieuwe Millennium," en barstte uit in tranen. Op de achtergrond vertelde een man dat hij de loterij had gewonnen en dat nu al zijn dromen zouden uitkomen. Ook werd zijn familie getoond en de nieuwgeboren hoop in hun ogen. Op het einde kwam nog kort een vaccinatiecampagne ter sprake die doelmatig uit de hand gelopen was, maar veel informatie werd niet vrijgegeven: een Afrikaanse arts die schreeuwde werd close-up gefilmd, maar werd niet ondertiteld.

Hij schrapte de titel en verscheurde tenslotte het hele papier. Daarna zette hij zich aan tafel en begon een nieuw vel helemaal vol te schrijven. Hij lachte en huilde nu tegelijkertijd. Zijn tanden knarsten en zijn blik stond bloeddorpen. Hij moest zijn

hand bedwingen want van pure geestdrift werden zijn woorden haast onleesbaar. Toen hij leeggeschreven was, strompelde hij halfdrunken naar zijn bed en vleide zich erin neer. Iemand zou hem tijdig komen wakker maken. Hij trok de lakens helemaal over zich en viel in een diepe slaap. In zijn droom zag hij zijn vrouw tezamen met hun kinderen. Er was licht in de wolken, de zee lag stil. Nergens waren kalenders en nergens

tikte een bom. De kinderen speelden om hen heen terwijl hij haar hartstochtelijk kuste.

Hij werd op tijd gewekt, waarna hij zijn papieren bijeengraaide en als een wervelwind het hotel verliet. Zoals gevraagd, kwam de limousine achteromgereden. Het was koud en de wind woei hard door de bomen. De chauffeur vroeg: "Alles in orde, mijnheer?" De minister glimlachte, want hij voelde zich diep ontroerd. "Nemen we opnieuw een omweg," vroeg de chauffeur. En omdat hij daarop geen antwoord kreeg, nam de bestuurder aan dat hij inderdaad de omweg nemen moest. Over de stad vlogen helikopters en alles was gereed.

Onderweg haalde de minister zijn revolver boven. Minutenlang bleef hij er wezenloos naar staren. Hij vroeg zich af of er leven was na de dood. "Natuurlijk is er leven na de dood," antwoordde zijn chauffeur onverhoeds. "Bent u soms van plan zich van kant te maken?" De minister zei daarop: "In zekere zin wel, ja. Maar daarvoor ga ik dit wapen niet nodig hebben. Ik weet eigenlijk niet eens waarom ik het heb meegenomen." Hij pauzeerde even en keek naar buiten. Naar grote gebouwen waaruit mensen de straat op stroomden, het aangezicht gebroken en hun armen lam langs het lijf. Sommigen lieten hun aktetas vallen om met beide handen hun tranen voor de wereld te verbergen. De minister bedacht dat ook zij vroeger kinderen geweest waren aan wie zoveel beloofd was. En hij herinnerde zich de dag waarop alles hem plots zo duidelijk geworden was. Want van alle geheimen blijft het grootste het langst bewaard. Hij probeerde zich de exacte woorden voor de geest te halen die een introverte man, een joodse bankier, op zijn sterfbed en in zijn bijzijn had uitgesproken...

De wagen vertraagde om tenslotte halt te houden voor een rood licht. "Ik weet wat u van plan bent," zei de chauffeur.

"Ik weet dat je het weet," antwoordde de ambtenaar. "Ga je mij tegenhouden?"

Hierop draaide de bestuurder zich half achterom en keek zijn passagier recht in de ogen. Op de radio en stil op de achtergrond vertelde iemand over slecht weer en over sproeigassen die dienden om de mensen te beschermen tegen overbevolking.

De chauffeur zei: "...Nee, ik ga u geen strobreed in de weg leggen," want de minister hield zijn wapen strak op hem gericht.

Toen ze hun bestemming bereikt hadden, sloeg de ambtenaar hem keihard neer met de kolf van de revolver. Niet dat hij er zoveel tijd mee zou winnen, maar misschien net genoeg.

Het was zes uur. Langzaam brak het zonlicht door de wolken. De wind ging liggen en van alle kanten van de stad verzamelden mensen zich op het plein.

Toen de minister de trappen van het podium beklom, schoot hem plotsklaps een visioen te binnen dat hem zijn pas deed vertragen. Hij zag een aluminium schaalte met daarin een rij oogbollen zorgvuldig opgesteld. De man -of was het een god?- die het schaalte vasthield, fluisterde: "Zie je, de ogen van kinderen en van volwassenen - zij zijn allemaal eender, allemaal even groot." De minister keek aandachtig en voelde zich diep gelukkig. Daarom, dacht hij, lijken ogen van kinderen zo groot... Zonder overgang bevond hij zich nu midden op het podium en er klonk een luid applaus. In zijn hoofd sprak nog steeds de god en die gaf hem goede raad. Onwillekeurig knikte de minister. Ja, dacht hij in zichzelf, dat is precies wat ik doen moet, en een grote opwinding maakte zich van hem meester. Terwijl hij de mensen begroette, trok hij de revolver en bracht hem in één snelle beweging tegen zijn slaap. Het werd op slag muisstil. Mensen uit het publiek sloegen angstig de handen voor de mond, verborgen op de daken vloekten scherpschutters in het zwart. Met zijn andere hand viste de minister het vel papier uit zijn borstzak. Vervolgens las hij zijn woorden, luid en duidelijk.

Naarmate zijn monoloog vorderde, kalmeerde het publiek en luisterde langzamerhand zelfs aandachtig. Waarover het ging, begrepen ze niet helemaal, maar ze voelden dat het belangrijk was. De woekeraars aller landen die luisterden naar de radio sprongen recht uit hun zetel. Ondertussen wees de minister naar de lucht en beschreef de patronen en de vliegtuigen. Hij sprak over vergif en de moord op alle kinderen, over onzichtbaar geweld en de vernieling van al wat mooi is, over de Wereldstaat en Adam Weishaupt, over Rothschild en Karl Marx, over Rockefeller en Adolf Hitler, over Stalin en Jacob Schiff, over Mazzini en Albert Pike en de tweede wereldoorlog in het kwadraat... Over al deze bedriegers sprak hij: de verraders van het mensenras. En de mensen huilden, want zij begrepen nu dat de waarheid nog bestaat zolang de leugen overheerst.

In een constellatie heel ver hier vandaan en in een toekomst net voorbij de horizon, zweeft een capsule rechtlijnig door de sterrennacht. Aardjaren doolde zij eenzaam door de ruimte, door niets of niemand opgemerkt. Zij had geen bestemming en haar thuisbasis was mogelijk reeds vernietigd.

Op een dag echter kwam zij in de buurt van een zwaartekrachtsveld. De capsule werd getrokken naar een dampkring en toen helemaal er doorheen. Haar val was razendsnel. Nadat zij in een oceaan was neergestort, werd zij enige tijd later alweer opgevist. Zonder woorden vertelden de planeetbewoners elkaar hun nieuwsgierigheid. Ze konden niet wachten het vaartuig gauw aan land te brengen om te kijken wat erin zat. En zo geschiedde.

De passagier van de capsule was een mensenwezen, wisten ze. Hij werd naar een centrum gebracht om uit te maken wanneer hij precies was overleden. Zijn kleren waren gescheurd, als van een aangespoelde drenkeling. Tussen alle boeken en manuscripten die in zijn bagage werden gevonden, bevond zich een tekst die in het soemerisch was geschreven. En aangezien zij deze taal verstonden, wierpen zij daarop een snelle blik. Ze lasen: "Toen het laatste grote cataclysm eindelijk ten einde gekomen was en wij naar buiten renden om ons in elkaars armen te werpen, begrepen wij pas hoe zeer wij waren bedrogen. Er was ons vrede beloofd, maar in plaats daarvan kregen we MONOPOLIS. We werden slaven in MONOPOLIS..."

Gabriël Zamora Moreno

Ideologiekritiek:

De Fractale Structuren van het Leven die leven

De woorden van John weergalmden nog enige tijd doorheen de hoofden van de aanwezige gasten, en iedereen stelde zich daarbij andere dingen voor. Na een tijdje verbrak de mens die achter zich kijkt echter het stilzwijgen, en hij sprak de volgende gevleugelde woorden: "Ach vrienden toch, hoe kunt gijllie nu zo kortzichtig zijn? Weet gijllie dan niet dat men reeds honderden jaren geleden met zulke dwaze dromerij begon? En waar heeft dat ons gebracht? Juist ja, in de stinkende miserie! Of zijt gijllie misschien vergeten van de Fransche revolutie en haar geschenken aan Napoleon, hoe de frisse plantengroei steeds opnieuw werd verdord door het branden van de zon, hoe juist het steeds weer onder controle brengen van de buitenwereld zichzelf ten lange leste niet meer controleren kon? Zijt gijllie vergeten hoe het is afgelopen met Atlantis en Japan? Het is gevaarlijk om te dromen, en gevaarlijker is het nog om dromen te willen verwezenlijken doorheen de ruimtetijd! Ge eindigt immers onvermijdelijk in slavernij, doch te laat zal het dan zijn voor treurnis en voor spijt: want wie er dan niet sterven wil, toont best alleen nog onderdanigheid en vlijt. Hoopvol kunt gij dromen, maar ge eindigt toch in kaartenhuisjes van reclame en van uitzendtijd, van dolgedraaide consumptie-overdaad en overbodige behoeften. Alles wat gij bouwen kunt zijn immers versterkte forten en hoge wachttorens voor bandieten en gedieftie. Als gij werkelijk de wereld veranderen wilt, schenkt haar dan geen opgeblazen idealen; maar schenkt haar liever liefde."

De man die voor zich kijkt was bij deze woorden steeds witter geworden, en hij stond nu op het punt van woede te gaan exploderen wanneer hij niet snel via orale weg van zijn opgekropte gevoelens zou verlost worden. Hij sprak dan ook: "Ach man, hou toch je kop, wat is dat nu voor zever? Zonder hoop en idealen is de mens niet meer dan een vuile, stinkende mestkever: klein en ook onzeker. Kijkt eens rondom u en aanschouwt de droefenis: allemaal vloten zie ik hier: stuurloos en verloren, allemaal eenzaam op weg naar waar de wind de golven stuurt, radeloos en verloren. Jullie leven is niets meer waard dan het water dat naar de riolen stroomt: een snel verdwijnend schuimspoor in de goten van de wereldstraat, een hulpeloos verdrinken. Stel u nu eens voor dat op die vloten een zeil van idealen wordt geplaatst. Ziet gij niet reeds voor u hoe die zeilen zich in de wind der vastberadenheid zullen opbollen tot meer kracht nog dan die van een buitenboordmotor op kerosine? Zo moet het met de mensen zijn: op weg naar het onmogelijke met een ijzersterke wil, op weg naar verre einders omdat de groep dat nu zo wil!"

"Ach vrienden," sprak daarop alweer de man die achter zich kijkt, "geloof toch niet aan deze schone spiegelbeelden van bedrieglijk geluk: de winden die onze zeilen raken slaan ook nog de vloten zelf stuk en herleiden hen tot brandhout en wat planken voor het groot gemeenschappelijk schip. Machines worden de mensen zo, vervangbaar mits enige corrigerende ingrepen, en aan de massa ondergeschikt. En kijkt toch naar de steeds wisselende verpakking van steeds dezelfde idealen: wat gisteren nog een schone parfum-fles was, is vandaag alleen nog maar een stinkende hoop balen. Schoon spreken de mensen weliswaar, maar ze vertellen slechts verhalen." Met opnieuw aangewakkerde woede stond de mens die voor zich kijkt nu klaar om nog eens een tirade van wat-heb-ik-je-nou af te steken. Doch hij werd kordaat onderbroken, en dit nog voor hij iets gezegd had- door de prediker der moraal. Bijna iedereen van het gezelschap ging nu alvast enorm over de nek, menig ingehouden agressie was hun niet vreemd. Doch de prediker moraal ging ongestoord zijn gang alsof het zijn heilige plicht was: «Goede vrienden, laat uw arme hoofdjes niet vergifigen door deze opportunistische praatjesmakers. Zij spreken u over gammelle vlotjes die u zouden dienen om dit ruige vaarwater te bevaren. Zij spreken over gevaren en verdrinkingsdood alsof wij op ons eigen zouden teruggeworpen zijn en onze uiterste best moeten doen om niet elke dag opnieuw kletsnat te gaan slapen. Maar ik bezweer u mijn vrienden, een enorm stevig schip staat tot uwer beschikking! Een werkelijk onzinkbaar schip met zulk geraffineerd zeilsysteem dat we er mee naar de hemel zelve kunnen reizen! Een robuust vervoermiddel dat ons toekomt, doch gebouwd

is door handen die veel machtiger zijn dan de mijne of de uwe. Net als zovelen hebben jullie er in jullie dwaze ijdelheid voor gekozen om dit schip te verlaten. In het water zijn jullie gesprongen, hoogmoedig als jullie waren en in de waan verkerend dat jullie zouden kunnen zwemmen. Doorweekt en doodmoe zijn jullie nu, met bittere spijt in het hart de dag vervloekend dat jullie het schip in de steek lieten. Het kwam jullie toen over alsof jullie zaten opgesloten, maar de pijnlijke waarheid is nu doorgedrongen dat jullie niet gevangen maar juist beschermd zaten en jullie verlangen toch zo hard naar de warme droge beschutting van een onverwoestbare vesting. Welaan dan vrienden, alles is jullie vergeven! Ik reik jullie mijn handen, aan mij kunnen jullie je vastgrijpen en ik zal jullie uit het koude water sleuren en dan kunnen vanop het droogdek genietend toezien hoe de zondaars genadeloos verzuipen in het chaotische, onvoorspelbare water. Laat mij uw vuurtoren zijn, beste vrienden, grijpt uw aan mijnen persoon vast!» Op dat moment werd de prediker der moraal langs alle kanten vastgegrepen en met een enorm harde smak werd hij tegen de toch-al-zo-onzachte grond gekatapulteerd. Met een negental mensen is men toen bovenop de prediker der moraal gesprongen en men liet zich eens goed gaan in het verwerken van allerlei opgekropte agressie. De prediker huilde lelijke angstkreten, en gilte als een gruwelijk gekeeld geitejong terwijl met drie welgemikte, kort op elkaar volgende, geweldig gebalde mokerslagen achtereenvolgens zijn neusbeen, zijn oogkas en -tot overmatig jolijt van de menigte- ook zijn kaaksbeen werden verbrijzeld en verpulverden tot nietig stof. Men juichte, doch het werk was nog niet helemaal af: men besloot dat het nu maar eens voor eens en altijd gedaan met rotte, stinkende gezwetst dat uit de prediker der moraal zijn al even afzichtelijke smoelwerk werd gespaard. Acht personen zijn dan op zijn armen en benen gaan staan om de prediker der moraal in bedwang te houden. Deze laatste werd toen helemaal gek van de ongefilterde angst die hem overviel, want hij zag hoe de waanzinnige langzaam op hem kwam afgestapt met een enorm en zwaar stuk rotsblok in zijn handen waaraan veel scherpe randjes zaten. Hij begon als een bezetene te spartelen en trachtte zich -tevergeefs- te ontrukken aan de anderen die hem stevig vasthielden. Hij probeerde wanhopig om de anderen te overtuigen en sprak hen van Het Kwade dat ook schuilt in de duistere verlangens van elk mens en die men moet overwinnen, over het respecteren en beschermen van de andere mensen tegen pijn en tegen schade, hij zeide hen hoe zij hem nodig hebben en hoe hij onmisbaar is in deze nieuwe levenscyclus. Doch dit jutte alleen maar de gemoederen van de anderen nog meer op. Het moest nu maar eens gedaan zijn met dat verkrachten van onze mooie taal voor zulke duistere doeleinden. Hun besluit stond nu vast: de prediker der moraal zou nooit meer preken, zijn spraakorgaan moest vernietigd worden. De waanzinnige was nu met zijn knieën op de prediker der moraal gaan zitten en deze laatste voelde hoe de paniek zijn mentale gezondheid verscheurde terwijl hij naar het samengeknepen gezicht van de waanzinnige keek, en zag hoe deze de steen hoog in de lucht hield. De waanzinnige sloeg de rotsblok nu met zijn volledige kracht tegen het gebit van de prediker. De tanden schoten in kleine brokkelstukken uiteen en vlogen naar alle kanten, de menigte juichte luidkeels. De prediker bracht nu een hoogfrequent en irritant luid gekreun voort. Dit moedigde de waanzinnige aan om de tweede slag toe te brengen: met een

enorm zware klap sloeg hij wat er nog restte aan gebit tot in het gehemelte van de prediker. Alweer klonken er vrolijke gelukskreten. De prediker was nu helemaal uitzinnig geworden van de pijn, de angst en ook van het verdriet. Ontsteld zag hij hoe de waanzinnige zich klaarmaakte om een derde slag toe te dienen. Bovendien werd deze klap de hardste van de drie. De waanzinnige ramde de steen met een ongekende kracht in het gat dat daar zo zinloos in het aangezicht van de prediker was genesteld. Het gekreun van de prediker verstomde nu, de vreugdekreten van de anderen werden er des te luider om. Iedereen haalde nu opgelucht adem en met een gelukzalige glimlach der voldoening op hun gezicht zetten zij zich terug aan tafel. De prediker der moraal strompelde, heftig bloedend, ook mee aan tafel en begon zijn eten in zeer kleine, drassige brij te desteren, hopen dat hij het dan toch nog door zijn slokdarm zou krijgen. De anderen vonden dit enorm grappig en aten vrolijk verder.

John had zich tot nu toe opvallend afwezig gehouden in deze discussie, maar nu achtte hij de

tijd gekomen om maar weer eens tussenbeide te komen. Hij nam dan ook de kruiken nog eens ter hand en voorzag zijn gasten nogmaals overvloedig van geestrijke dranken en andere vormen van verdovend materiaal. De tijd was nu immers gekomen om zijn gasten de geheimen bij te brengen van de structuur van deze werkelijkheid, en wat was daar beter voor geschikt dan de nodige psychonautische producten? De kruiden en zaden waren dan ook niet van de lucht,

en ook de nodige paddestoelen en chemisch toe bereide wonder-middelen werden lustig rondgedeeld. Al snel zou iedereen een stevig reisje in de chaos gaan maken. John, de oude man en Zarathustra verzamelden zich om deze opmerkelijke producten, en als betrof het magische rituelen begonnen zij behoedzaam aan hun verwerking terwijl ze uitleg gaven aan de genodigden. Want al sinds de dageraad der mensheid neemt men tot zich wat de aarde rijkelijk biedt aan energie en informatie. Ook de Ariërs dronken enorme hoeveelheden soma-sap om tot Atman te verworden. En ook al is men in donkere tijden bezig geweest met het verbannen en verdringen van deze edele juwelen, de geheime traditie der vervorming van het bewustzijn vindt steeds zijn eigen weg en ook de verfijning en verbetering is met rasse schreden doorgegaan. Vooreerst waren er drie kruiken: het koude water, het hete water en de geitemelk met boter. In het warme water kookten ze de verschillende magische paddestoelen, zoals de rode sprookjespaddestoelen. Toen namen ze de zaden van enerzijds de Hawaïaanse woudroos en anderzijds de hemelsblauwe klimwinde der ochtend-glorie, en verpulverden deze, tenslotte kapte men dit mengsel in het koude water. Dit is de basis van het geestesdrankje dat het menselijke denken hoog duwt en diep trekt. Doch de menselijke maag heeft het vaak moeilijker met het pijnloos verwerken van deze magie, daar hebben we dan de geitemelk met boter voor: Hierin koken we de bloemen en bloesems en zelfs de bladeren en takken van de wereldwijd woekerende wietplanten die wij ook wel hennep noemen: de cannabis sativa. Dit mengsel zal de maag en ook de rest van de mens kalmeren, en versterkt de trance. Aan deze drievuldigheid voegen wij dan nog de zaden van de syrische wijnrui toe, deze dienen om het gevecht dat ons hoofd voortdurend houdt te stillen, het gevecht tegen de duizend-en-

één verschillende stoffen die ons hoofd binnendringen wordt een tijd gestaakt, zodat de mens nu helemaal open is om zich door de trance te laten overweldigen. Om ons drankje af te maken strooien we er nog vele kruiden en ander lekkers in: brandnetels, citroenmelisse, passiebloem, munt, glidkruidige hoofdoedsbloem, kamille, honing, ... Dit om de maag te helpen, de trance te versterken, het gemoed te kalmeren of gewoon voor de smaak.

Ongeveer een uurtje nadat de genodigden zich gelaafd hadden aan deze drank begon zich een vreemd gevoel over hun meester te maken. Aanvankelijk voelden de genodigden zich nogal ongemakkelijk en zelfs angstig, maar daarna werden deze gevoelens vervangen door gevoelens van opperste gelukzaligheid en warmte, van eenheid en heelheid en harmonie met alles. Langzaam maar zeker werden ze zich bewust van de fractale structuur van de werkelijkheid. Alles werd heel erg helder en alles kwam plots tot leven. Een mooie slang glijdde achter de ogen van de gasten en ze luisterden naar de drumritmes die vanuit hun diepe binnenste werden gespeeld. Het werd hun nu héél erg duidelijk hoe het leven werkelijk lééft, hoe de patronen en ritmes worden gezongen en bevangen binnen de kleuren en de kaders die de lijnen en de vormen omvatten die zich verstoppen in de structuren die leven in de gehelen die groeien in de sferen die zich structuren in de systemen die léven...die léven. Als de zaden en de bloemen die zij hadden geconsumeerd, zo werden zij zelf zaden en bloemen, die bloeien en opengroeien en steeds maar reiken en raken en verlangen en verworden. En de zon mocht dan al dood zijn, zij zagen nu hoe in elk klein deeltje waaruit het leven was samengesteld, hoe al die deeltjes van zichzelf stralen en energie zijn. Zij zagen hoe wij allemaal zijn wat we zijn: samengesteld als we zijn uit het stof van dode sterren die nu terug beginnen leven! Maar vreemd genoeg, als zij hier met elkander wilden over praten beperkte de anders-zo-onstoppable- woordenstroom zich tot eppileptische zinnetjes zoals: «Ik was zo...» «Ja want...» «Maar dat is toch...he?» «En daarom, als je er in komt en dan weer uit en...ja! ...Toch?» En ook zagen zij hoe hun onderlinge verschillen die hen tot dusverre uit elkander wilden drijven, eigenlijk zo mooi en zo noodzakelijk zijn. Zij zagen nu hoe pietluttig minuscuul die enggeestige gevoelens van wedijver en haat niet zijn, en hoe zij allen liefde waren. En de genodigden werden allen tijdelijk begiftigd met een vooruitziende blik en kregen inzicht op het verloop van de rest van de avond, van de verdere geschiedenis en vooral ook inzicht in zichzelf en in elkander. En dus vielen de mens die voor zich kijkt en de mens die achter zich kijkt elkander in de armen en voor een kort doch glashelder moment zagen zij tesaam hoe het gebeurde zich steeds moet vervolmaken uit het te gebeuren dat hieruit geboren wordt. De mens die naar anderen kijkt en de mens die in zich kijkt waren huilend en lachend in een emotieoerend gesprek verwikkelt over de aard van het menselijke gedrag, en zij voelden hoe zij tot elkander completerende componenten verwerden. En zelfs de mens die de weg kwijt is, de mens die het geloof verloren heeft en de zoekende zaten stil, doch gelukkig onder een boom; zij voelden hoe de enorme onbevattelijke leegte die zich slechts «mysterie» laat noemen, onherroepelijk immanent aanwezig is, hoe deze leegte alles vult wat nog moet komen en wat onder hen hangt, hoe zij zweven in deze ongekende leegte en hoe dit altijd goed is. John, Zarathustra en de oude man keken schijnbaar onbewogen naar dit menselijk spektakel. Want hoewel ook diep in hun de sappen der vervreemding golfden, was deze situatie hun allesbehalve vreemd. Zij wisten al veel langer hoe de boom een enorme en stevige levensknoop is, die evenwel met vele vertakkingen naar de lucht grijpt om het licht te kunnen vangen, en ook diep in de grond reikt met evenveel vertakte wortels die de sappen in zich zuigen. Zij voelden hoe zij zelf knooppunten verwerden van een o zo prachtig organisch geheel, zeg gerust maar lichaam, dat leeft, dat lééft.

(wordt vervolgd)

Bram Langmans & Rob Werkers

Okira'shara

Een Oneigentijdse Vertelling

Het was een mooie lentedag en de eerste bomen toonden reeds voorzichtig hun fragiele bloesems aan de ogen van de wind, toen Wu Yang Chi op weg was naar de stad Okira'shara om daar inkopen te gaan doen. Om in Okira'shara te komen moest Wu Yang Chi echter veertig kilometer lopen; en de zon brandde hem reeds snel vanachter op de schedel. Wu Yang Chi woonde immers in een kleine hut van bladeren die hij eigenhandig had opgetrokken in het onherbergzame gebied der zeven bergen, alwaar hij de laatste veertig jaar eenzaam had vertoefd in het gezelschap van de wind en van de wolken, van de maan en van de zon. Het was die dag dan ook de tachtigste keer dat hij deze moeizame halfjaarlijkse tocht doorheen de rotsen ondernam en Wu Yang Chi overpeinsde tevreden en gelaten deze en ook nog vele andere feiten. Daarbij liep een warm gevoel van blijdschap en van dankbaarheid langzaam door zijn lichaam.

Toen Wu Yang Chi echter halfweg Okira'shara was gekomen, werd zijn eenzaamheid onderbroken door de verschijning van een man die omringd was met enkele van zijn volgelingen. De man droeg de kleuren die in die tijd gebruikelijk waren voor de officiële predikers der medemenselijkheid en plichtsbetrachting, maar Wu Yang Chi was van deze gebruiken niet langer op de hoogte en was zich niet bewust van de sociale status die in die tijd aan deze figuren werd toegekend. Bovendien was Wu Yang Chi de formele rituelen van het menselijke wereld contact in de laatste veertig jaar toch wel iets of wat ontgroeid. Toen de man hem aansprak maakte Wu Yang Chi dan ook niet de gepaste knieval. Zo wekte hij onbewust de toorn van de man, waarop deze Wu Yang Chi publiekelijk belachelijk wilde maken om hem voor zijn onrespectvolle handelswijze te bestraffen. "Zeg eens, wie bent gij en wat doet gij hier?" vroeg de man daarom aan Wu Yang Chi, en hij voegde er nors aan toe: "Vertel mij ook nog maar tot welke klasse gij behoort en of gij wel permissie hebt om hier zomaar te mogen komen!"

Sinds Wu Yang Chi de laatste maal in Okira'shara was geweest, was daar immers een dictator aan de macht gekomen die het volk in klassen had verdeeld en grote gebieden had verboden voor mensen zonder het juiste pasje. Hij zag er streng op toe dat de mensen deze regels respecteerden en had al vaak publiekelijk tentoongesteld hoe hard hij dat wel meende. Wu Yang Chi echter, was zich van dit alles niet bewust en leefde verder zoals tevoren. Hij sprak dan ook: "Excuseer heer, ik begrijp niet helemaal waar u het over heeft. Toen ik lang geleden geboren werd in het dorp Okira'soto, gaven mijn ouders me de naam Wu Yang Chi. Ondertussen leef ik echter reeds zo lang alleen dat ik die naam misschien wel ben verloren. Naamloos werd ik daardoor, en vervuld ook nog van leegte."

Deze manier van spreken ergerde de predikker der medemenselijkheid en plichtsbetrachting - die overigens veel moeite had zichzelf te beheersen - en hij beet Wu Yang Chi bits de volgende woorden toe: "Doe maar wat gewoon vriendje! Zeg mij liever wat ge hier doet en toon mij uw bewegingspasje, of ik stap met u naar het kantoor van de onveiligheidsrepressiedienst! Dan zult ge wel anders piepen!"

De officiële predikers der medemenselijkheid en plichtsbetrachting waren immers erg gesteld op de nieuwe onveiligheidsrepressiedienst, en ze zorgden maar wat graag voor een constante toestroom van verse klanten voor de executiekampen en heropvoedingsgestichten. Ook van dit alles was Wu Yang Chi echter niet op de hoogte, en hij sprak dan ook: "Verontschuldigt mij toch, heer, voor al mijne onwetendheid en voor mijn algemeen gebrek aan sociale competenties; maar ik begrijp niet waarover gij spreekt en kan u zodoende dus niet geheel volgen. Ik weet niet wat dat betekent: een bewegingspasje; en ik heb nog nooit gehoord van een onveiligheidsrepressiedienst, maar mijn hart is u goed ter wille. Vertel mij wat gij juist van mij verlangt, en ik zal uw verlangens trachten stillen."

De predikker der medemenselijkheid en plichtsbetrachting was door dit eenvoudige gebaar

van goede wil echter niet zomaar van zijn stuk te brengen, en trillend van woede sprak hij: "Ik maak u kapot vriendje! Ik breng u persoonlijk voor de Grote Heerser! Gij zult een toonbeeld worden voor andere mensen: 'Een oude wereld is voorbij!', ik verheug mij nu al op het spektakel; ik walg van u: ge maakt mij blij!", en tegen enkele van zijn volgelingen vervolgde hij: "Sla deze man snel in de boeien, hij is vanaf nu vogelvrij!"

Zo gebeurde het dat Wu Yang Chi die dag geboeid werd meegeleid naar Okira'shara, alwaar hij inkopen wilde gaan doen. Het reisgezelschap van de predikker der medemenselijkheid en plichtsbetrachting had echter besloten om tijdens deze reis enkele dagen halt te houden om Wu Yang Chi door middel van de nieuwste ondervragingstechnieken allerlei willekeurige bekentenissen af te laten leggen, want zo konden zij het de agenten van de onveiligheidsrepressiedienst gemakkelijker maken. Aldus geschiedde; en de dagen werden al vlug weken, en later zelfs maanden. Met Wu Yang Chi ging het ondertussen steeds meer bergaf. Tenslotte echter, vond de predikker der medemenselijkheid en plichtsbetrachting het voldoende; en de reis naar Okira'shara werd weer hervat.

Zo gebeurde het dat Wu Yang Chi, na vier maanden gereisd te hebben, eindelijk de stad Okira'shara bereikte; alwaar hij inkopen wilde gaan doen. Zijn toestand was echter zorgwekkend, en hij werd nog steeds door de predikker der medemenselijkheid en plichtsbetrachting en diens volgelingen meegevoerd om rechtstreeks voor de Grote Heerser te verschijnen en als voorbeeld tot het volk te dienen. Toen het reisgezelschap echter nog maar net de stadsmuren was gepasseerd, werden zij plotseling omringd door een grote groep van mensen die luidkeels vijandige leuzen scandeerden. Daarbij scheen vooral de predikker der medemenselijkheid en plichtsbetrachting het onderwerp van de wraakgevoelens der mensen te mogen zijn, en zij riepen dingen als: "Oh mannen! Kijk! Daar is er nog ene! Stop de klootzak!" en: "Vuile verrader!" en nog wel meer van zulke zaken.

Sinds het reisgezelschap Okira'shara had verlaten was daar immers een grootscheepse opstand geweest, en de Grote Heerser was nu uit de weg geruimd voor een raad van 300 die - zo werd gezegd - welwillend over de stad regeerde. Aangezien de predikers der medemenselijkheid en plichtsbetrachting met de dictator hadden

meegeheuld, werd er nu natuurlijk jacht op hen gemaakt om hen dan binnenkort in groep te kunnen stenigen. De positie van Wu Yang Chi zag er dan ook opeens een stuk beter uit, en nadat de predikker en zijn volgelingen op een lichtelijk overdreven geweldadige wijze overweldigd waren geworden; werd Wu Yang Chi al snel van zijn boeien ontdaan en door de massa als martelaar onthaald. Hij werd daarbij door een troep mensen op de schouders genomen en meegevoerd naar een nabijgelegen eethuisje waar de patron het volk handig had weten binnenlokken. Daar werd Wu Yang Chi getrakteerd op een uitgebreid menu van smakelijke spijzen en dranken. Terwijl hij zich dit liet welgevallen, werd Wu Yang Chi echter bestookt met allerlei vragen van de nieuwsgierige omstaanders; en ze wilden werkelijk alles van hem weten. Zoiets was Wu Yang Chi in de loop der jaren natuurlijk ontwend, en het geroezemoes der stemmen wekte dan ook al snel zijn ergernis op. Daarom sprak hij, na eerst een tijdje de ogen te hebben gesloten, de volgende woorden: "Ach beste mensen, blij ben ik om uw zorgen en uw vrijgevigheid; maar ik leef reeds veertig jaren eenzaam en alleen in het gebied der zeven bergen en ik ben het menselijk contact sindsdien verleerd. Vermoei mij dan alsjeblieft ook niet met uwe curiositeit en medeleven, want zoiets ben ik niet langer gewoon. Ik ben slechts een eenzame dienaar der leegte, en spreken doe ik nog slechts woordeloos: uw taal kan mij niet vinden."

Deze woorden brachten verwarring onder de aanwezige personen, want zij hadden via de massamedia geleerd dat het correct was om extravert te zijn en om zelfs nog te spreken wanneer men eigenlijk niets te zeggen heeft; en al snel weerklonken vanuit hun midden de volgende woorden: "Maar heer, gij zijt niet meer van deze tijd, en ook niet van deze wereld: gij leeft het liefst in eenzaamheid, maar hier bij ons wordt alles wat nog met het leven te maken heeft strikt en goed geregeld. Waarom kiest gij toch voor afzien, zo geheel op uw alleene, terwijl gij toch ook hier kunt blijven: ook uw lot wordt dan ongetwijfeld door de raad van 300 gezegend."

Wu Yang Chi was van deze woorden echter niet meteen onder de indruk, en hij sprak dan ook: "Ach vrienden, gij doet mij een groot genoegen met uwe spijzen en uwe dranken. Daarom wil ik u bedanken. Nu moet ik echter weer verder gaan, want ik ben hier om inkopen te doen; en op mij zullen de winkels hier niet wachten: ik moet nu dringend geld opdoen, want op die manier kan ik misschien jullie maatschappelijke vervreemding voor een ogenblik verzachten. Hou echter, ook wanneer ik reeds lang zal verdwenen zijn, deze woorden van Tsjwang-Tze nog stevig in gedachten: dat er zo weinig goede mensen zijn en toch zo vele slechten, dat men om het behoud der harmonie beter niet kan vechten, hoe de goede bestuursinstellingen der wijzen steeds opnieuw de strijd tussen goed en kwaad in het voordeel van dit laatste weten te beslechten, hoe de natuur al zelf manden maakt maar gij toch per se zelf wilde leren vlechten. Ik laat u nu, ge ziet het maar: ik hoef uw plichtsbetrachting niet en ook niet uwe rechten!"

Het was een prachtige zomerdag en de bomen toonden trots hun weelderige bladerdek aan de ogen van de wind, toen Wu Yang Chi voor de tachtigste maal zijn halfjaarlijkse inkopen deed in de stad Okira'shara. Wanneer hij daarmee klaar was, ging Wu Yang Chi weer snel op weg naar zijn eenzame hut van bladeren in het onherbergzame gebied der zeven bergen. Daar was Wu Yang Chi ondertussen immers toch al een hele tijd niet meer geweest, en hij zette er dan ook stevig de pas in. De zon brandde hem reeds snel vanachter op de schedel.

Zinloos Geweld

Excuses voor het gebrek aan voetnoten

Dat de moderne massamedia een erg krachtig communicatiemiddel zijn, met veel invloed op mensen en hun ideeën, weten we al langer dan vandaag. Ze bepalen welke fenomenen aandacht krijgen en dus belangrijk zijn. Ze zeggen of suggereren wat juist en fout is. Erg waarschijnlijk speelt deze invloed een grote rol in het bepalen van onze waarden: vrouwen dwingen sluiers te dragen is slecht, Europa is goed, de Verenigde Staten zijn natuurlijk imperialistisch kapitalistisch gespuis. En voor hen zijn wij socialistische, pacifistische mietjes.

Doch de media is tot nog meer in staat. Het kan ervoor kiezen meer te doen dan passief fenomenen te volgen: het kan ze ook creëren. Met de moord op Joe Van Holsbeek 'ontdekten' ze het fenomeen van zinloos geweld. Iedereen die het laatste jaar niet als een kluizenaar heeft doorgebracht kent de arme jongen wel, maar voor die mensen die die tijd in meditatie doorgebracht hebben: Joe werd in het Centraal Station van Brussel doodgestoken omdat hij zijn *i-pod* niet wou afgeven. De Marokkaanse daders – want iedereen was zeker dat ze dat waren – bleken later Pools te zijn. Familie, vrienden en andere bezorgde medeburgers noemden het "zinloos": waarom iemand doden voor een *i-pod*? [Antwoord: om de materiële waarde] Sindsdien heeft de media het, om de zoveel tijd, over het nieuwe fenomeen van zinloos geweld (het voorbeeld van 'Bart'). Want natuurlijk moet het nieuw zijn: vroeger gebeurden dat soort zaken niet.

Als je zoiets hoort, is het de taak van de historicus, maar ook van elk ander weldenkend mens, om de mensen te leren verder te zien dan hun neus lang is. Natuurlijk is het vreselijk dat een jongen, gewoon omdat hij wat muziek wou beluisteren, neergestoken wordt. Maar dat hoort bij het leven op deze planeet, en het is niet de schuld van de decadente samenleving of de jeugd van tegenwoordig. Het lijkt een erg menselijk iets te

zijn, het verleden verheerlijken. We hebben een tablet met de klacht van een Sumeriër over zijn zoon die nooit wilt werken en alleen kwaad doet.

Ergens was het misgelopen met de jeugd. De oude Romeinen en Grieken geloofden in een gouden tijdperk van Chronos (Saturnus bij de Romeinen) waar alles peis en vree was. Sindsdien was het misgelopen, en de Grieken zaten in een ijzeren tijdperk, waar broer broer aanviel en kind vader vermoordde (Hesiodos). In de Ilias vertelt Nestor over zijn jeugd, toen mannen leefden nog véél sterker dan de moedige Achilles. Het fenomeen is dus typisch menselijk: niets nieuws onder de zon. Maar met de grote 'vooruitgang' in wetenschap en technologie zouden we kunnen denken dat mensen heden en toekomst positiever zouden beginnen inzien. Niet echt dus.

Daarom toch maar even de mensen eraan herinneren: in antiek Rome liepen rijke mannen met een lijfwacht van slaven (uitgerust met wapens en lampen, want het was donker 's nachts) rond om niet beroofd te worden. In Griekenland waren de wegen notoir onbetrouwbaar en ook de Romeinse werden geplaagd door struikrovers, die af en toe gekruisigd werden om een voorbeeld te stellen. Maar in die tijd waren er tenminste nog af en toe patrouilles van soldaten. In de Middeleeuwen moest een handelaar er mee rekening houden dat hij zich om de zoveel kilometer in een gebied met een ander plaatselijk heerser bevond, mogelijk een roofridder. En het einde van de *pax Romana* luidde het begin in van quasi constante oorlogvoering tussen de Europese staten. Nee, het verleden was geen fantastische tijd waar alles goed en wel was. Natuurlijk zou iemand kunnen zeggen dat ik té ver terug kijk. Wie geeft er nog om Rome of de Middeleeuwse staten? Oh ja, de 20ste eeuw was een gouden tijdperk van de veiligheid. Die duizenden Duitse soldaten zorgden er inderdaad voor dat niemand nog buiten kwam na de avondklok...

Hoe vreselijk "zinloos geweld" ook is (een interessante term overigens, er is dus ook geweld dat niet zinloos is? Bepaalde vormen van geweld zijn wel verantwoord?), we moeten oppassen met onze tijd te hekelen – evenveel als we moeten oppassen hem te verheerlijken. Geweld, "zinloos" en ander, is van alle tijden. Vroeger werden rijken vermoord voor de inhoud van hun geldbuidel, recent stierf een jongen voor zijn *i-pod*, die waarschijnlijk meer waard was dan alles wat hij verder bij had.

Mijn excuses voor het gebrek aan voetnoten en het eurocentrisme. Maar dat moet een historicus al genoeg vermijden in zijn taken.

Sam

Onbegrensd

Handen ten Hemel

Natuurlijk kunnen we niets zeggen over geluk. Voor geluk zijn we te dom. We kunnen heel veel, maar geluk hadden we toch niet kunnen bedenken. Toch zijn er mensen die schrijven over geluk, ze beschrijven een 'toestand' waarin we de schoonheid van het leven altijd zien. En die beschrijvingen zetten je wel aan het denken natuurlijk, maar als je de woorden voelt, dan merk je dat ze meer zeggen dan gedachten. Hier komt een kort stukje van Wolter Keers uit het boek 'Yoga als kunst van het ontspannen'. Op een speelse manier nodigt hij ons uit verder te voelen dan onze neus lang is.

Ons lichaam en onze gewaarwordingen

Wat we in het algemeen ons lichaam noemen is in praktijk niet veel meer dan af en toe een gewaarwording. Als je jezelf zou kunnen 'bevriezen' in de houding van dit ogenblik en je de vraag zou stellen: 'Wat voel ik op dit ogenblik van het lichaam', dan zou het antwoord bijvoorbeeld zijn (stel dat je in een stoel zit): 'Iets van de druk in de voet, die op de grond rust; een dergelijk gevoel op de plek waar mijn ene been over het andere ligt; nog eens hetzelfde waar mijn achterste en mijn rug tegen de stoel gedrukt zitten en waar mijn handen het boek vasthouden'.

Dat zijn zo'n stuk of vijf vage indrukken. Maar zodra ik me weer bewust richt op de inhoud van het boek verdwijnen die indrukken weer. Misschien ben ik me alleen nog vaag bewust van de druk op mijn handen waar ik het boek vasthoud.

Als we over het lichaam spreken, gaat het meestal meer over het beeld dat we ons daarvan hebben gevormd, dan over de ervaring van dat ogenblik. We projecteren zo'n beeld tussen tenen en kruin. Maar dat is iets heel anders dan de levende ervaring die 'mijn lichaam' heet. Die ervaring gaat meer de richting uit van die vijf plekken van zo-even.

Met andere woorden: als we het over het lichaam hebben, is dat meestal maar een manier

van denken – een herinnering van wat we ooit ervaren hebben en wat me misschien opnieuw zouden ervaren als we even met de handen over borst of buik of rug of dijen zouden gaan. Maar zelfs de delen van het lichaam die we echt op dit ogenblik voelen, zijn niet zo verschrikkelijk verschillend van een gedachte. Ga maar na: bij het lezen van de bovenstaande regels was je je waarschijnlijk niet meer bewust van de druk op de voetzool tegen de grond. Maar nu de aandacht daar weer op wordt gericht, is het gevoel ogenblikkelijk terug in de voet.

Dus: zover ieder van ons betreft bestaat een gevoel alleen als het wordt gevoeld, en de aandacht die kant op wordt gedirigeerd. Als een gewaarwording zoals de druk van de rug tegen de stoel geen bewuste ervaring wordt, wordt dat gevoel niet gevoeld. Maar een gevoel dat niet gevoeld wordt, is geen gevoel. Dat wil dus zeggen dat we allen dat kennen wat zichzelf aandient in de geest (denken en voelen) of, nog iets anders gezegd: Wat iedere levende mens betreft bestaat alleen dat, wat wordt ervaren.

Bij onze eerste ontspanningsoefeningen gaan we gebruik maken van dit feit, dat het lichaam in onze ervaring meestal niet veel meer is dan een vage herinnering en niet iets dat duidelijk wordt ervaren op dit ogenblik. Met die vage herinneringen kunnen we allerlei spelletjes doen – verstoppertje spelen bijvoorbeeld. Als we onze ogen even dichtdoen en stil zitten, wat voelen we dan van onze voeten? Voelen we vijf tenen? Echt waar?

Wie vijf tenen voelt – zonder te bewegen, hadden we afgesproken – voelt denk ik niet wat hij voelt, maar voelt wat hij een tijdje geleden gezien heeft, toen hij zijn schoenen en sokken uittrok!

Maar als je niet steggelt en volmaakt eerlijk bent en niets beweegt, dan kom je tot de verrassende ontdekking dat je er wat je gevoel betreft op dit ogenblik helemaal niet zeker van kunt zijn dat je echt twee maal vijf tenen hebt.

Wat je gevoel betreft, zouden daar net zo goed hoeven kunnen zitten...!

Deze vreemde situatie gaan we nu uitbuiten en we gaan onszelf een stel handen fabriceren zoals nog nooit iemand heeft gezien.

Eerst leggen we de handen volkomen ontspannen neer; dan doen we de ogen dicht en we beelden ons in dat de wijsvinger langer en langer wordt: twintig centimeter, dertig, vijftig, dan een meter, twee meter... We kunnen hem nu gebruiken als kaartstok, zoals die gebruikt wordt bij de aardrijkskunde op school, om aan te wijzen waar een bepaalde stad of streek ligt. Alleen onze vingeraanwijsstok is zo licht als lucht – hoe bestaat het – en volkomen doorzichtig.

Als we zo ver zijn, doen we hetzelfde met de andere vingers, een voor een, net zo lang tot we vingers en duimen hebben die meters lang zijn. En dan laten we onze handen op dezelfde manier groeien: ze worden steeds langer, steeds breder en we gaan net zo lang door tot we met de handen en armen de overkant van de straat kunnen aanraken, dan dwars door de huizen heen kunnen gaan, de weilanden over of door de volgende straten heen, net zolang tot we er de hemel mee aan kunnen raken.

Als we zover zijn, blijkt er in de handen een ongelooflijke ontspanning te zijn opgetreden. Ze voelen helemaal hol, leeg vanbinnen. Probeer nu op dat gevoel van hol-zijn, die leegte, geleidelijk aan mee te nemen van de hand, via de huid langs de armen, over het gehele lichaam.

Tot zover dit voorsmaakje. Je kunt het boek lenen in de bibliotheek op het muntplein in Brussel. Wil je meer lezen van Wolter en een heleboel anderen, bezoek dan: <http://www.ods.nl/amigo/>

Reacties altijd welkom op dessers@vub.ac.be

Fijne dag,

Dries

Colofon

De Moeial

Maandelijks studententijdschrift van de VUB in samenwerking met het Brussels Studentengenootschap, Studiekring Vrij Onderzoek en Dienst Cultuur.

Ons redactielokaal is gelegen te Triomflaan 62. Elke woensdag om 20 uur is er redactievergadering. Iedereen is welkom!

Stuur al uw opmerkingen, vragen en reacties naar: moeial@vub.ac.be

Bezoek ook eens onze website: www.vub.ac.be/moeial

Verantwoordelijke Uitgever
Bram Langmans

Coördinator
Daniël van der Meer

Vice-coördinator
Rob Werkers

Secretaris
Thomas Martin

Penningmeester
Frederik Verbist

Lay-out
Gabriel, Daniel

Illustraties
Archief, Ruben, Bram, Deborah

Achterflap
Mohamed El-Mahraoui

Redactieleden

Ruben Brabers, Ben Van Overmeire, Thomas Martin, Bram Langmans, Rob Werkers, Bilal Benyaich, Gabriël Zamora Moreno, Frank Vanaerschoot, Matthias Vanheerentals, Daniel van der Meer, Daan Essers, Frederik Verbist

Redactiemedewerkers

Piet Van De Velde, Pieter D., Yannick Menendez, Pieter Boeykens, Kristien Janssens, Dimitri Dhuyvetter, Dries Essers, Stefanie Beyens, Martin Santana Bonilla, Nele Van Campfort, Katharine Eaton, Sam Van Overmeire, Mohamed El-Mahraoui

Oplage: 1500 ex.

Drukker: Grafikon

De redactie is *niet* verantwoordelijk voor publicaties van het BSG, V.O., Dienst Cultuur, lezersbrieven, opiniebijdragen en standpunten.

Kom en schrijf voor De Moeial!

Een Middeleeuws Gesprek

In een Chauvinistisch Buurland

Ware woorden wonderlijk vanuit Frankrijk. Het is zonnig hier en ook wel warm. Terwijl het vrijdag de dertiende is, verzin ik wat cocktails en enkele kortgerokte meiden die toevallig Jonny en Marina genaamd door mijn verbeelding voorbij huppelen. Iedereen danst hier trouwens op een of ander in tweeën gebroken brug. Maar voor het overige valt er hier in dit kloteland geen reet te beleven. Of toch, Marina heeft wel een lekker kontje, in zwaar contrast met Jonny, de behaarde vriendin, die met haar kruis rond het prachtige achterwerk aan het dansen is. De lesbo's!

In het echt nu. Er komt een intelligente uitziende en stijlvolle vrouw naast me plaatsnemen. Ik zeg: "bonjour". Zij zegt dingen als: "mooi weer" en "lekker ruikende bloemen die paarse orchideeën", in het Frans welteverstaan. Ze trakteert me een glas witte wijn, ik begin haar echt met graagte te verdragen in mijn nabijheid. We hebben een aangenaam gesprek, ik vraag haar naam en zij antwoordt: "Manon". Uit beleefdheid ga ik verder met de woorden: "je m'appelle Baldevin". Vrij vertaalt is mijn naam Baldewijn.

Manon is studente, laatstejaars geschiedenis, verder vertelt ze over Avignon en over de periode dat er twee pausen vertegenwoordiger waren van het ware christelijke geloof. Ik bied haar een glas aan. Ze moet weg, en verdwijnt dan ook uit mijn leven, na een kus en een "bienvenu en France".

Rotplaats, dit gehucht Frankrijk, tussen fucking marmotten. Gelukkig had ik een stevige portie huiselijke verbeelding meegebracht. Het is dan een kleine moeite je vele honderden jaren in tijd te verplaatsen. Daar sta ik dan in de middeleeuwen met de gedachte es flink keet te schoppen. Twee pausen, dat kan toch niet!

Er komen twee mensjes uit een blauwe hut gekropen, één ervan ken ik. Ik zeg opgewekt: "Dag Manon". De vrouw kijkt me verbaasd aan en dan bedenk ik, na haar lompen bezien te hebben, dit is een gewone boerenvrouw met een

man dan nog wel.

En zo komt het dat ik Alwin en Soetkin voor het eerst zie. De boer moest naar zijn veld en eer dat ik iets kon ondernemen had ik zijn vrouw voor mij alleen.

Tijd voor wat actie

Laten we eens een stok gooien! Hé, Soetkin, wist je al dat de aarde rond is?

Wat een klepper, het zit erop, het spel op de wagen, het wicht is hulpeloos geworden en staat daar de voor haar vreemde volgorde aan woorden te verwerken. "Nee, dat is niet waar": zei ze kalm en nuchter. Verbaasd door de stupiditeit en zoveel vastberadenheid, moest en zou ik deze vrouw bekeren en naar het rechte pad toe loodsen. Zij kon op deze manier toch niet volwaardig het geluk kennen. Maar het zal blijken, wat ik ook probeer, ik zeg ja en zij blijft bij nee. Zo gaat dat, elk z'n eigen waarheid en de woordwisselingen volgen elkaar rapper en rapper op, en om het bitsige snelt tempo te kunnen volgen, gebruik ik vanaf nu geen initialen.

Das pas interactie, communicatie over en weer. Plat - Rond - Ja - Nee - zeg eens ja - Nee, nooit - Plat - Rond - Zeg eens nee - Ja

Oké, best initialen gebruiken zekerst. Het is ondertussen avond geworden, Alwin komt vermoeid thuis, de zon gaat onder en de discussie verhit nog meer.

B: Zie je die ronding op de maan, de schaduw van de aarde, een rede te meer om aan te nemen dat hij ROND is.

S: Nee, de PLATTE schijf ligt zodanig dat het als vlak - en niet als lijnstuk - de zonnestralen opvangt.

B: Maar de alchemisten zeiden me dat de aarde

rond zijn as draait en dat het dus onwaarschijnlijk is da die telkens op het zelfde platte moment de maan in de schaduw zet.

S: Die wetenschap toch, altijd alles in twijfel trekken. Die staan er ook niet bij stil, maar waar blijft dat goud dat ze ons al jaren beloven?.

Alwin komt tussenbeide

A: Hey, man wat mot dat hier, wat heb je met mijn Soeteke gedaan? In zo'n toestand heb ik der nog nooit meegemaakt.

B: Yo, wat we doen, geen idee, niets, een middeleeuws gesprek aan het houden.

A: In de stijl van die achterlijke mensen van overzee?

S: Dat is ook al nie waar, wij weten wel beter dan bijvoorbeeld de moslims met hun prehistorische levensstijl. Zeker die fundamentalisten, die willen niet wijken van hun vaststaand punt, tis zo of tis zo, en nie anders, anders is daar gelijk aan dood. Wij zijn veel moderner, hé Alwinneke, verdraagzaamheid, onze cultuur heeft de juiste gebruiken en tradities, en maakt die Baldewijn es duidelijk de wereld plat is.

A: Maar schatteke, echt waar, dien is rond.

S: Maar allé menneke, da ken na toch nie!

A: Bag jaat gie kzient zekerst, tis echt woar, ze zeidend daajust nog int dorp.

S: Nee, neje, kent nie geleuven.

A: Kzwerend tis.

S: Dien is dus nie plet!?

B: Inderdaad.

S: Nee, da kan nie!

A: Ja zeg ik u.

S: Nee maar komaan gij pikt da, ik geloof daar geen zak van die is altijd al plet geweest. Das zeker nen zet van dien Pipo Papa in Rome.

A: Maar schatteke, tis wetenschappelijk bewezn, oeveel keer moekt nog zegg.

S: Nog 1 keer.

A: Roend zeggenk toch, aanvoart da nu ma.

S: Leg me ten es uit oe dien ei van een Columbus doar den ven is gevellen, die is nog nie trug van India. En de paus dan, ga je die tegenspreken, zijn woord van God in twijfel trekken? Dat kan ik niet aan!

B: Ik probeer het al de hele tijd aan haar verstand te brengen, hopelijk lukt het jou.

A: Zot komekik van al da geleuter over wa da just is of nieje, trekt junder plan, ik ga slaopen. S: schatteke?

A: Wak zeggw wouwen is dat da nu geliek is oe je de wèrld ziet, zolang da je elkanders aanvoelt. S: Nu versta ik je opnieuw, mijn Alwinneke! Kom in mijn armen!

A: Slaapwel, dak morgen werkn kan, plat of rond dien aarde moet omgeploegd en bewerkt wurren. Mag de nacht wat rust brengen? Sluit ten minste één oog en het best van al, mondje toe, sst.

B: Ah, onwetendheid, ik ken je wel!!

De islam die aan de ene kant van gene zijde nee roept, wij doen niet mee met die verfoeilijke westersiteiten. Met aan de andere kant van de tegenstrijdige krachten de westerling die verkondigd dat die tulbanddrager niets is zonder mobiel telefoontje, fax en dito snufjes, met jou kan ik niet communiceren primitieveling. Groepsvorming en distinctie, wie niet doet zoals ons, ... Hey Bush, der staat hier een baardenman die niet eens engels praat. Wat doe ik er mee? Wat, oké, niet de moeite, dumpen. En dat terwijl de schaapherder in het bezit is van een veld vol onaangeboorde oliebronnen vol kennis.

Een ander idee van de wereld maakt je niet direct minder mens, gewoon anders. Maak van de ander een kennis, Respect.

Zoals u wel gemerkt heeft, bestaat een middeleeuwse discussie uit een ja of nee discussie. Waar ik voor pleit is een ja en nee gesprek, waarom Soetkin geen platte wereld gunnen? Dan bezit jij the globe, toch de 3D versie ervan. Kan je dat aan, dan pas ben je helemaal rond.

Nada

Cultuuragenda

1 mei:

- Kosheen vvk: 21 euro. 20.00 @ AB
- Tuesday Night Orchestra (jazz) 22.00 @ Sounds Jazz Club

- Ethnopaire (jazz) 7 euro. 20.00 @ Magasin 4

2 mei:

- Cat Power and dirty delta blues feat. Judah Bauer (indie lounge) 19, 25 euro. 20.00 @ Botanique
- Rob Mitchell's Panaca (jazz) 21.30 @ Tavernier
- La Caverne: Jam Session: gratis. 20.00 @ Huis der Kunsten

- The Rake's Progress (opera) 8 euro. 20.00 @ De Munt

- 3 for the road 7,5 euro 20.45 @ The Music Village

- Boombal- La tentation (folk) 5 euro. 20.00 @ La Tentation

- Cinékafée: Nobody knows (film)gratis. 20.30 @ Beurschouwburg

3 mei:

- Jackobond (gratis) 12.30 @ The Music Village Renaud

- Hanne Hukkelberg. vvk: 10 euro. 20.00 @ AB

- Los Lobos vvk: 23 euro 20.00 @ AB

- Zita Swoon (indie) 22, 25 euro 20.00 @ Koninklijk circus

- The Dixie Ramblers gratis 20.30 @ Palace Music Club (Crowne Plaza Brussels)

- Carlos Alvarez (klassieke muziek) 8 euro 20.00 @ De Munt

- Bunny (B)gratis 22.00 @ Kulturkaffee

- Cinékafée: Ken Park (film) gratis 20.30 @ Beurschouwburg

4 mei:

- The Jai-Alai Savant vvk: 10 euro 20.00 @ AB

- The Rake's Progress (opera) 8 euro 20.00 @ De Munt

- Antoine Clamaran & Milo (electro) 23.00 @ You

- Brewed by Noon feat. Marc Ribot (jazz) 20.30 @ CC etterbeek - Espace Senghor

- Vlaams Radio Orkest (klassieke muziek) 8,5 euro 20.00 @ Paleis voor Scone Kunsten - BOZAR

- That night follows day (theater) 20.00 @ KVS_Bol

5 mei:

- Vive La Fête vvk: 22 euro 20.00 @ AB

- The Whitest Boy alive- Just Jack- Alex Gopher-

- Kommode (Disco House/ Indie) vvk: 16 euro 20.00 @ Botanique

- Brussels Slam Project (Slam) 7 euro 20.00 @ Botanique

- That night follows day (theater) 20.00 @ KVS_Bol

- Accumulated Layout + While to a condition (theater) 10 euro 22.00 @ Kaaitheaterstudio's

6 mei:

- The Rake's Progress (opera) 8 euro 20.00 @ De Munt

- Toine Thys New Trio (jazz) 17.00 @ Café Belga

- Café Tango (folk en wereldmuziek) 16.00 @ De Pianofabriek

- Pianokwartet (klassieke muziek) 11.00 @ Astoria Hotel

- That night follows day (theater) 15.00 @ KVS_Bol

- Accumulated Layout + While to a condition (theater) 10 euro 20.30 @ Kaaitheaterstudio's

7 mei:

- NOW_SERIES vvk: 16 euro 19.00 @ AB

- Mouse on Mars - Barbara Morgenstern-Planningtorock vvk: 15 euro 20.00 @ Botanique

- Olivia Ruiz - Katel- Sacha Toorop 19, 26 euro 20.00 @ Koninklijk Circus

- Les femmes s'en mêlent vvk: 13 euro 20.00 @ Botanique

- That night follows day (theater) 20.00 @ KVS_Bol

8 mei:

- Hooverphonic- Superlux- Arker vvk: 16 euro 20.00 @ Botanique

- Accumulated Layout + While to a condition (theater) 10 euro 20.30 @ Kaaitheaterstudio's

9 mei:

- Maria McKee vvk: 10 euro 20.00 @ AB

- Accumulated Layout + While to a condition (theater) 10 euro 20.30 @ Kaaitheaterstudio's

- Wuns Fest-Rock Arena @ Campus Etterbeek VUB

- Gabriel Rios vvk: 21 euro 20.00 @ AB

- Peter Von Poehl - The Kissaway - Seb Martel - Superflu (Indie/Pop/Folk) vvk: 10 euro 20.00 @ Botanique

- Tom McRae- Steve Reynolds (Rock) 19, 26 euro 20.00 @ Koninklijk Circus

- George Dalaras(pop) 45 euro 20.00 @ Vorst Nationaal

- Een geschiedenis van honger: Eetbaar Brussel

6,7 euro 20.00 @ GC De Markten

10 mei:

- Gabriel Rios vvk: 21 euro 20.00 @ AB

- Justice-Goose-Joakim(electro) vvk: 16 euro 20.00 @ Botanique

- Anais-Lisa Germano-Charline Rose (chanson française rock) vvk: 13 euro 20.00 @ Botanique

- Loney, dear- Patrick Watson (Soul, alternative, folk) vvk: 10 euro 20.00 @ Botanique

- Accumulated Layout + While to a condition (theater) 10 euro 20.30 @ Kaaitheaterstudio's

- The Shanghai Teahouse ensemble (CH) 12.00 @ Kulturkaffee

- Schone woorden (theater) 6,20 euro 15.00 @ GC De Markten

- Russische literatuur: Anna Karenina 6,5/7,5 euro 20.00 @ GC De Markten

11 mei:

- Nuit Belge! (pop rock) vvk: 16 euro 20.00 @ Botanique

12 mei:

- The Young Gods-Ralph Myerz & The Jack Herren Band - Dez Mona - Les Vedettes (Rock Indus) vvk: 16 euro 20.00 @ Botanique

- Bonde Do Role (funk, club, punk) vvk: 10 euro 23.30 @ Botanique

- Two Gallants (Folk Rock) vvk: 13 euro 20.00 @ Botanique

- Adam Beyer & Pär Grindvik (electronic) 5 euro 23.00 @ Fuse

13 mei:

- Good Charlotte vvk: 22 euro 20.00 @ AB

15 mei:

- Battles vvk: 16 euro 20.00 @ AB

16 mei:

- Milow vvk: 10 euro 20.00 @ AB

18 mei:

- Thierry Amiel vvk: 30 euro 20.00 @ AB

19 mei:

- Antibalas vvk: 16 euro 20.00 @ AB La Notte Italiana: DJ T-One & DJ Fad-G (electronic) 22.00 @ Fiestabar

20 mei:

- Nass El Ghiwane vvk: 25 euro 20.00 @ AB

21 mei:

- Rodrigo y gabriela vvk: 16 euro 20.00 @ AB

- Christy Moore + Declan Sinnot 20.00 @

Koninklijk Circus

22 mei:

- OMD vvk: 32 euro 20.00 @ AB

23 mei:

- Slint Performs 'spiderland' vvk: 20 euro 20.00 @ AB

- Jazz op woensdag: Anoo (B) gratis 21.00 @ Kulturkaffee

24 mei:

- Axl Peleman met wigbert: liekes gratis 12.30 @ Music Village

25 mei:

- Krezip vvk: 10 euro 20.00 @ AB

26 mei:

- The Smashing pumpkins. vvk: 38 euro 20.00 @ AB

- Oi Va Voi. vvk: 10 euro 20.00 @ AB

- A Hawk and A Hacksaw. vvk: 10 euro 20.00 @ Botanique

- Deetron & Robert Babicz (electronic). 5 euro 23.00 @ Fuse

- Lord of the Dance (dans) 50 euro 20.30 @ Vorst Nationaal

- Soundcheck extra: Brussels Jazz marathon (jazz) gratis 20.30 @ Beurschouwburg

27 mei:

- Apse + the besnard lakes. vvk: 10 euro 20.00 @ AB

- Sondre Lerche (pop/indie/jazz) vvk: 10 euro 20.00 @ Botanique

- Cornelius vvk: 13 euro 20.00 @ Botanique

28 mei:

- Willy Mason. vvk: 10 euro 20.00 @ AB

29 mei:

- Brightblack Morning Light. vvk: 10 euro 20.00 @ Botanique

- Architecture in Helsinki vvk: 16 euro 20.00 @ Botanique

- Dus. Een Heizedrama (theater) 10 euro 20.00 @ KVS_Bol

30 mei:

- Wolfmother. vvk: 24 euro 20.00 @ AB

- The Servant. vvk: 13 euro 20.00 @ Botanique

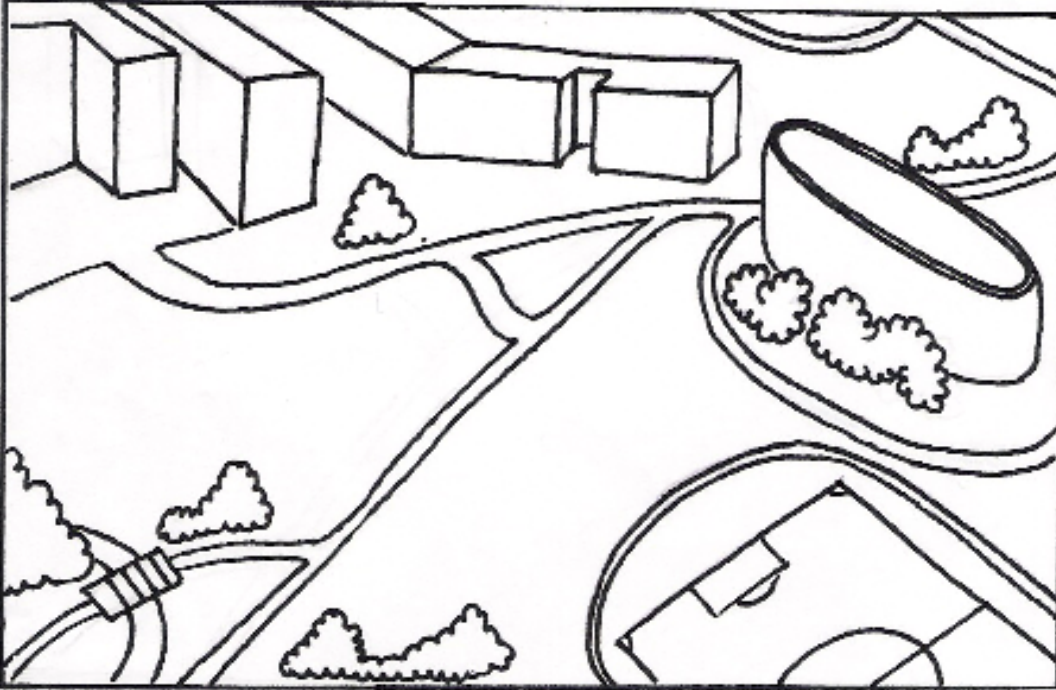
- Thomas Dybdahl. vvk: 12 euro 20.00 @ Botanique

31 mei:

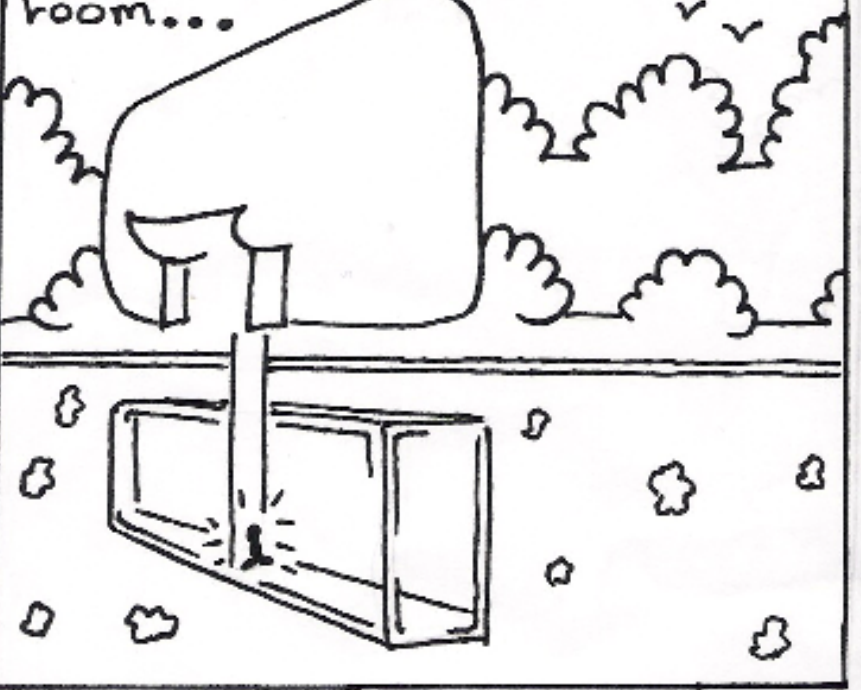
- Isis vvk: 16 euro 20.00 @ AB

Kristien Janssens

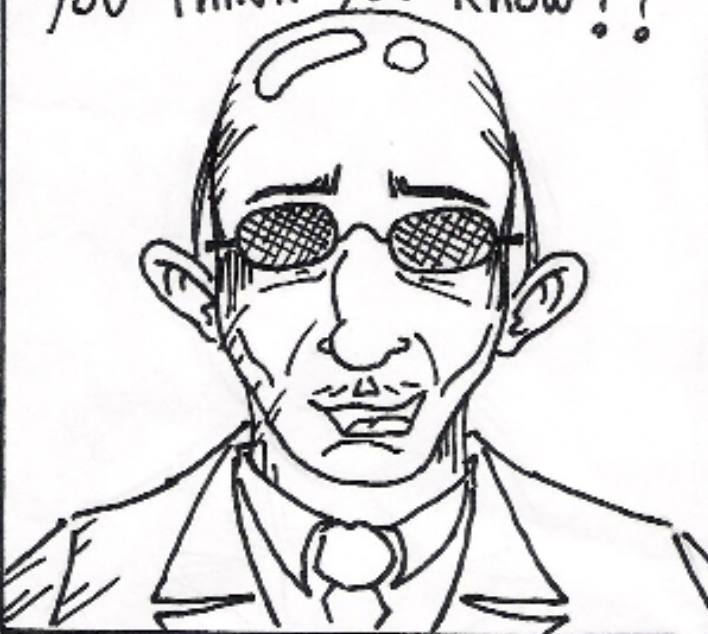
it's a beautiful day at the VUB

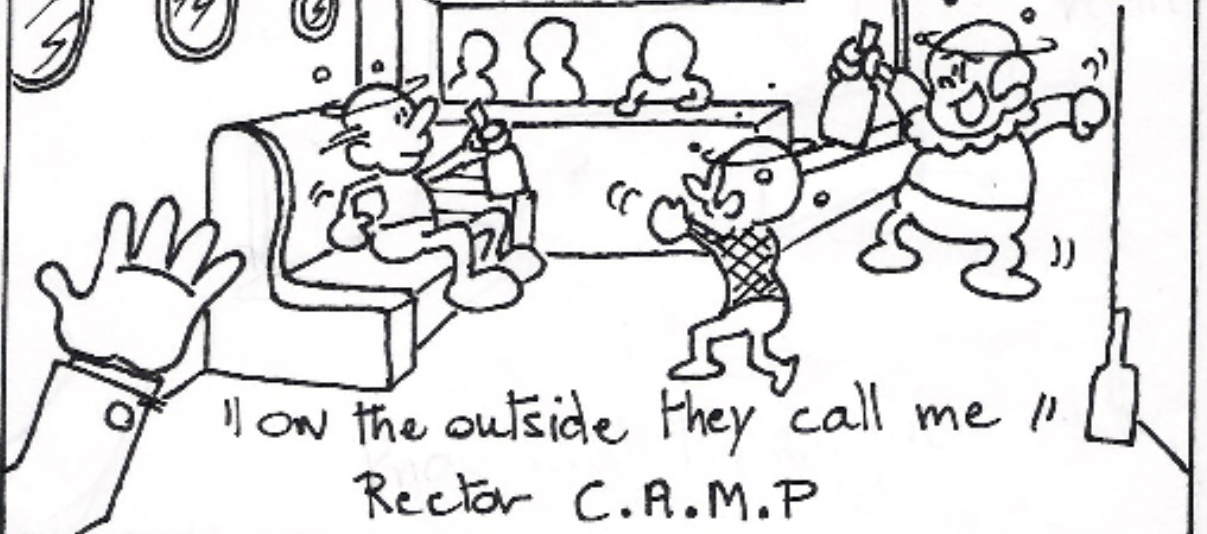
Apparently there is a secret room...

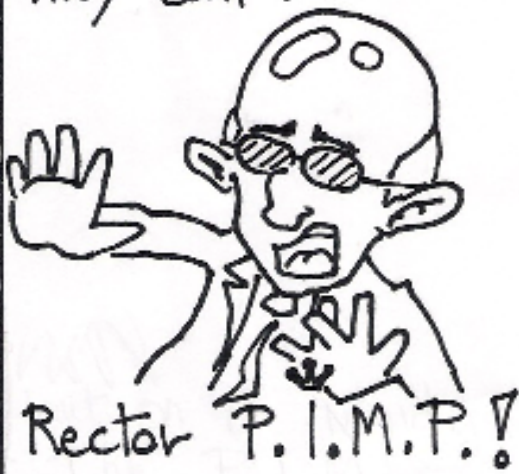
"You think you know??"

"Represent VUB, let me show you the Prof-chill room"

But on the inside They call me

"You think you know? But you have NO IDEA!"

"Remember that 500€ registration money?"

